

Jules Verne

Az ostromzáron át

Fordította: K. Miklós Márton

TARTALOM

ELSŐ FEJEZET

A DELFIN

MÁSODIK FEJEZET

ELŐKÉSZÜLETEK AZ ÚTRA

HARMADIK FEJEZET

A TENGEREN

NEGYEDIK FEJEZET

CROCKSTON MESTERKEDÉSEI

ÖTÖDIK FEJEZET

AZ IROKÉZ GOLYÓBISAI ÉS JENNY KISASSZONY ÉRVEI

HATODIK FEJEZET

A SULLIVAN-SZIGET SZOROSÁBAN

HETEDIK FEJEZET

A DÉLIEK TÁBORNOKA

NYOLCADIK FEJEZET

A SZÖKÉS

KILENCEDIK FEJEZET

KÉT TŰZ KÖZÖTT

TIZEDIK FEJEZET

A SZENT MUNGO SZÉKESEGYHÁZBAN

ELSŐ FEJEZET A DELFIN

A Clyde volt az első folyó, melynek hullámain gőzhajó kerekai verték tajtékosra. 1812-ben történt ez. A hajó neve Űstökös volt; rendszeresen közlekedett Glasgow és Greenock között, óránként hat mérföldes sebességgel. Ez idő óta számtalan személyszállító és tehergőzös járta felfelé vagy lefelé a skót folyót és a nagy kereskedőváros népe kiváltképpen hozzászokhatott már a gőzhajózás csodájához.

Mégis, 1862. december 3-án Glasgow sáros utcáit szinte elárasztotta a hajósgazdákból, kereskedőkből, gyárosokból, munkásokból, tengerészekből, asszonyokból, gyerekekből álló hatalmas tömeg, mely a Kelvin-dokk felé tolongott, a Tod és Mac Gregor-cég tulajdonában álló nagykiterjedésű hajógyár felé. Utóbbi név kellőképpen tanúsítja, hogy a nemes északi skótok leszármazottai iparúzó polgárok lettek és az ősi birtokhoz tartozó jobbágyaikból gyári munkást csináltak.

A Kelvin-dokk néhány percnnyire fekszik a várostól, a Clyde jobbpartján; a kíváncsiskodók hamarosan ellepték hatalmas műhelyeit; sem a rakparton, sem a mólón, sem a raktárak tetején nem hagytak talpalatnyi üres helyet; a folyót is csónakok szelték át és a balparton, a goveni dombokon is nyüzsögtek a nézők.

Pedig hát nem valami rendkívüli eseményre került sor, csupán egy hajó vízrebocsátására. Glasgow lakosai már alig találhattak érdekességet egy ilyen műveletben. Talán a *Delfin*nek - ez volt a Tod és Mac Gregornál készült hajó neve - volt valami különlegessége? Igazában semmi. Az ezeröttszáz tonnás nagy hajót acéllemezzel borították és minden porcikája arra vallott, hogy a tervezők előtt célként a lehető legnagyobb gyorsaság elérése lebegett. A Lancefield-vasgyárban készült hajógép magas gőznyomással működött és ötszáz lóerőt tudott kifejteni. Két ikeresavart hajtott, melyeket - felhasználva a millwali Dudgeon-cég legújabb találmányát - a fartöke két oldalán helyeztek el, a finoman kiképzett hajófarban, mindkettőt egymástól teljesen függetlenül. Ez igen nagy gyorsaságot biztosít a hajónak és lehetővé teszi, hogy rendkívül kis ívben meg tudjon fordulni. A *Delfin* merülési mélysége pedig a látszatról ítélve, nem lehetett jelentékeny. A szakértők nem is csalatkoztak és joggal következtethették, hogy a hajót a sekélyebb vizeken való forgalomra szánták. De végül is, ezek a sajtóságok még semmiképpen nem indokolták a közönség lázas érdeklődését. Mindent egybevetve, a *Delfin* sem többet, sem kevesebbet nem nyújtott bármely más hajónál. Talán a vízrebocsátásához volt szükség különleges technikai nehézségek legyőzésére? Nem, semmiesetre sem. A Clyde folyó hullámai már sok nagyobb tonna-térfogatú hajót is befogadtak. A *Delfin* vízrebocsátása előreláthatólag a legmegszokottabb módon megy majd végbe.

Valóban, amint a tenger elsimult, az apály kezdetekor hozzáfogtak a nehéz művelethez. Tökéletesen egyszerre puffantak a fakalapácsok a hajótestet emelő ékeken. A hatalmas építmény nemsokára megremegett, s mihelyt egy parányit felemelkedett, látni lehetett, hogy előredöccen; feltartóztathatatlanul csúszni kezdett, s egyre gyorsabban siklott lefelé; néhány másodperc múlva túljutott a gondosan megfaggyúzott támasztó ékeken és sűrű gőzfelhő közepette belemerült a Clyde habjaiba. Hátulja az iszapos mederfenékbe ütközött, majd egy óriási hullám hátán felemelkedett és a pompás gőzhajó, saját lendületétől tovasodorva, bizonyára szétzúzódott volna a goveni hajóműhelyek kikötőpartján, ha az irtózatossággal pontosan egyszerre lemerülő horgonyok meg nem fékezik. A vízrebocsátás kifogástalanul sikerült. A *Delfin* békésen ringott a Clyde habjain. A kíváncsi tömeg tapsolni kezdett, amikor a hajót végre természetes környezete vette körül; dörgő éljen csapott fel mindkét parton.

De miért ez a kiáltozás, ez az üdvrivalgás? Bizonyára a vízrebocsátás leglelkesebb nézői is nehezen tudták volna okát adni elragadtatásuknak. Mivel váltotta ki hajónk ezt az egészen különleges érdeklődést? Egyszerűen azzal, hogy rendeltetését sűrű homály fedte. Még azt sem tudták, hogy miféle forgalmat fog lebonyolítani, és ha e fontos tárgyban valaki megkérdezte volna a kíváncsiak néhány csoportját, joggal csodálkozhatott volna, mennyire eltérők a vélemények.

Mindazonáltal a jólétesültek, vagy akik annak tartották magukat, egyöntetűen megállapították, hogy a hajó abban a rettenetes háborúban fog szerephez jutni, amely akkoriban az Amerikai Egyesült Államokat pusztította. De ők sem tudtak ennél többet, és senki sem tudta volna megmondani, hogy kalózhajó vagy tehergőzös, az északi vagy a déli államok hajója lesz-e a *Delfin*.

- Hurrá! - kiáltott valaki és azt bizonygatta, hogy a *Delfint* a déli államok számlájára építették.

- Hip! hip! hip! - kiáltott egy másik és megesküdtött, hogy az amerikai partok mentén ennél gyorsabb hajó nem fog cirkálni.

Végül is, a rejtély teljes maradt. Hogy valaki biztos értesüléseket szerezzen, ahhoz a glasgow-i Vincent Playfair és Társa-cég beltagjának vagy legalábbis bizalmas üzletfelének kellett volna lennie.

Gazdag, hatalmas, okos volt ez az üzletház, mely a »Vincent Playfair és Társa« cégjelzést viselte. A régi, híres család a Tobacco lordoktól származott, akik a város legszebb negyedeit építették. Az Egyesült Államok megalakulása után ezek az ügyes kereskedők megalapították az első glasgow-i kereskedelmi ügynökségeket, melyek Maryland és Virginia¹ dohányával kereskedtek. Hatalmas vagyonok keletkeztek itt, egy új kereskedelmi központ alakult ki. Glasgow-ban hamarosan megszorodtak a gyárak és üzemek; itt is, ott is szövőgyárak és vasöntödék nőttek ki a földből és a város jóléte néhány év alatt a legmagasabb fokra emelkedett.

A Playfair-cég hű maradt az alapítók vállalkozó szelleméhez. A legmerészebb kereskedelmi ügyletektől sem riadt vissza és csak öregbítette az angol kereskedelem becsületét. A jelenlegi főnök, az ötvenéves Vincent Playfair, vérbeli hajózási vállalkozó volt, minden ízében gyakorlatias és tevékeny, emellett merész egyéniség. Semmi sem érdekelt az üzleti kérdéseken kívül, még az ügyletek politikai vonatkozásai sem. Egyébként tökéletesen tisztességes és becsületes volt.

A *Delfin* megépítésének és felszerelésének ötletét azonban most mégsem tulajdoníthatta magának. Ez unokaöccsének, James Playfairnek agyában született meg, ennek a harmincéves csinos legénynek, az Egyesült Királyság kereskedelmi flottája legügyesebb kapitányának az agyában.

A Tontine-kávéházban történt egy szép napon, a nagyterem boltívei alatt, hogy James Playfair, miután dühösen végignézte az amerikai lapokat, egy rendkívül kalandos tervvel hozakodott elő nagybátyjának.

- Vincent bácsi - tört ki belőle hirtelen -, egy hónapnál is rövidebb idő alatt két milliót lehetne keresni!

- És mennyit kell e célból kockáztatni?

- Egy hajót és a rakományát.

---

¹ Az Egyesült Államok két déli állama.

- Semmi többet?
- De igen, a legénység és a kapitány bőrét; de ez nem számít.
- No lám, lássuk csak! - felelte Vincent bácsi, kedvenc szavajárásával.
- Alaposan meghánytam-vettem a dolgot - folytatta James Playfair. - Bizonyára olvasta a Szószéket, a Newyorki Híradót, a Korunkat, a Richmondi Figyelőt és az Amerikai Szemlét?
- Hússzor is, James öcsém.
- Maga is úgy véli, velem együtt, hogy az Egyesült Államok polgárháborúja még soká tart?
- Nagyon soká.
- Azt is tudja ugyebár, hogy ez a harc mennyire megtépázza Anglia érdekeit és különösképpen Glasgow városát?
- És még közelebbről, a Playfair és Társa érdekeit - válaszolta Vincent bácsi.
- Kiváltképpen ezeket - tette hozzá az ifjú kapitány.
- Napról-napra ezen bánkódom, James, és nem minden rettegés nélkül gondolok arra, hogy milyen csapást mérhet még ez a háború a kereskedelemre. Nem mintha a Playfair-cég nem állna szilárdan, de vannak ügyfeleink, akik meginoghatnak. Ó, pokolba kívánok minden amerikai, akár híve a rabszolgarendszernek, akár ellenzője!

Ha az emberiség nagy eszményeinek szempontjából - melyek mindig és mindenütt előbbrevalók az egyéni érdekeknél - Vincent Playfair tévedett is e megjegyzésével, tisztán üzleti szempontból joga volt így beszélni. A legfontosabb amerikai nyersanyagban nagy hiány volt a glasgow-i piacon. A »gyapotéhség« - hogy az erőteljes angol kifejezéssel éljünk - napról-napra fenyegetőbbé vált. Ezer és ezer munkás volt kénytelen közjótékonyaságból fenntartani életét. Glasgow-ban ekkor huszonötezer fonógép volt, melyek az észak-amerikai háború kitörése előtt naponta hatszázhuszonötezer méter pamutfonalat termeltek, azaz évente ötvenmillió font értéket. Ezekből a számokból könnyű megítélni, mekkora zavart okozott a város ipari termelésében, hogy a textilnyersanyag szinte teljesen kifogyott. Óránként kirobbant egy-egy új csőd. Minden üzemben sor került a munka szüneteltetésére. A munkások szinte éhhalálra voltak ítélve.

James Playfairben az általános nyomorúság láttán fogant meg a merész terv gondolata.

- Elindulok gyapotot szerezni, és hozok is bármi áron!
- Minthogy azonban ő is kereskedő volt, akárcsak Vincent bácsi, úgy határozott, hogy árut fog érte cserébe adni és az egész ügyletet rendes üzleti ügyként bonyolítja le.
- Vincent bácsi - mondta -, íme a tervem.
- No lám, lássuk csak, James.
- Nagyon egyszerű. Egy nagy befogadóképességű és igen gyors hajót kell építtetnünk.
- Ez éppen lehetséges.
- Megrakkjuk hadianyaggal, élelmiszerrel és ruhaneművel.
- Ez is akad majd.
- A gőzös parancsnokságát én vállalom. Az északiak valamennyi hajójával kiállom a verseny gyorsaságban. És áttöröm az ostromzárat valamelyik déli kikötőnél...
- Drágán eladod rakományodat a délieknek, akiknek égető szükségük van rá.

- És gyapottal megrakodva térek vissza.
- Amit jóformán ingyen fognak adni.
- Éppen így, ahogy Vincent bácsi mondja. Rendben van?
- Nagyon is. De célba fogsz-e érni?
- Célba én, csak legyen megfelelő hajóm!
- Gyártatunk külön erre a célra. És a legénység?
- Ó, azt könnyen találok. Nincs szükségem sok emberre. Csak éppen annyira, amennyi a hajó kezeléséhez kell. Nem akarok verekedni az északiakkal, csak le akarom hagyni őket.
- Le is fogod hagyni őket - felelte Vincent bácsi ellentmondást nem tűrő hangon. - Most még azt áruld el nekem James, merrefelé szándékozol kikötni az amerikai partokon?
- Eddig már néhány hajó áttört New Orleans, Willmington és Savannah ostromgyűrűjén. De én egyenesen Charleston felé akarok tartani. Egyetlen angol hajó sem tudott még behatolni a hozzá vezető tengersizorokba, a Bermuda kivételével. Ennek az útját akarom követni és ha a hajóm alacsony merülésű, olyan vizekre mehetek, ahová az északi hajók már nem követhetnek.
- Tény - mondta Vincent bácsi -, hogy Charleston teli van gyapottal. Még el is égetik, csak hogy szabaduljanak tőle.
- Úgy van - válaszolt James. - Ezenfelül a város szinte teljesen körül van zárva. Beauregard löszere fogytán; aranyként fogja megfizetni rakományomat.
- Jól van, öcsém. Mikor akarsz indulni?
- Hat hónapon belül. A hosszú téli éjszakák a legkedvezőbbek a sima áthatoláshoz.
- Minden meglesz, öcsém.
- Rendben van, bátyám.
- Minden rendben.
- És... csitt?
- Csitt!

Íme, így történt, hogy öt hónappal később a Kelvin-dokkról vízreengedték a *Delfin* gőzöst és senki nem tudta pontosan, mi az igazi rendeltetése.

MÁSODIK FEJEZET ELŐKÉSZÜLETEK AZ ÚTRA

A *Delfin* felszerelése gyorsan folyt. Vitorlázata teljesen rendben volt, csak az útra kellett előkészíteni. Szinte fölösleges luxusként három nagy árboca is volt a *Delfin*nek. Hiszen nem a szél segítségével akart megugrani az északiak cirkálói elől, hanem a belsejébe zárt hatalmas gépezet révén. És ebben joggal bízhatott.

December vége felé a *Delfin* próbautat tett a Clyde folyó tengerre nyíló öblében. Nehéz volna eldönteni, ki volt büszkébb, a hajó építője vagy a kapitánya. Az új gőzhajó remekül szelte a habokat; a műszer óránként tizenhét mérföld sebességet jelzett, amilyen sebességet addig még egyetlen angol, francia vagy amerikai hajó sem ért el. A *Delfin* egy »tengeri versenyen« a leggyorsabb hajók ellen is bizonyára több hosszal nyert volna.

December 25-én megkezdték a rakodást. A gőzös a rakparthoz állt, a Glasgow-Bridge-től kissé lejjebb. A torkolat előtt ez a híd ível át utolsónak a Clyde-on. Itt, a széles mólókon ruházatból, fegyverből és lőszerből hatalmas készleteket halmoztak fel, melyek aztán gyorsan eltűntek a *Delfin* gyomrában. A rakomány jellege felfedte a hajó rejtélyes hivatását és a Playfair-cég most már nem tudta megakadályozni a titok kipattanását. Egyébként a *Delfin*nek rövidesen útra kellett kelnie; az angol vizekről most egyetlen amerikai cirkálót sem jeleztek. Elvégre is, amikor össze kell szedni a legénységet, úgysem lehet ilyesmit sokáig elhallgatni. Nem lehet útnak indítani az embereket anélkül, hogy az út célját meg ne mondják. Hiszen a bőruket viszik vásárra, márpedig ha az ember vásárra viszi a bőrét, legalább tudni szeretné: miért és mi módon.

Ez az eshetőség azonban nem riasztott vissza senkit. A fizetés csinos volt és az üzletben is részt vállalhattak. Jelentkeztek is matrózok szép számban, még hozzá a legjobbak. James Playfairnek legfeljebb a kiválogatás okozott gondot. A rostálás sikerült és egy nap alatt harminc olyan matróz nevét vezették be a lajstromba, akik öfelsége jachtjának is becsületére váltak volna.

Január 3-ára tűzték ki az indulást. December 31-én már teljesen útra készen állott a *Delfin*. Raktárai tömve voltak lőszerrel és élelemmel, kamrái szénnel. Már semmi se tarthatta vissza.

Január 2-án James a fedélzeten állt és még utoljára kapitányi tekintettel méregette hajóját, midőn egy férfi jelent meg a *Delfin* feljárójánál és James Playfairhez kért bebocsátást. Egy matróz a hajóhídra vezette.

Amint a kapitány elé ért, mereven ránézett és így szólt:

- James Playfair kapitány?
- Én vagyok - felelte a parancsnok. - Mit kívánsz tőlem?
- Szolgálatba lépni az ön hajóján.
- Minden hely betelt. A legénység létszáma teljes.
- Ó, eggyel több legény nem okoz önöknek semmi zavart. Sőt, ellenkezőleg.
- Azt hiszed? - szólt James Playfair, mélyen a szemébe fúrva pillantását.
- Biztos vagyok benne - felelt a matróz.
- De hát ki vagy te? - kérdezte a kapitány.

- Edzett tengerész, azt elhiheti, kemény fickó és elszánt legény. Két ilyen izmos kar, mint amilyeneket most tisztelettel felajánlok önnek, nem megvetendő egy hajó fedélzetén.

- De hát van más hajó is a világon, mint a *Delfin*, és más kapitány is, mint James Playfair! Mi hozott ide téged?

- Az, hogy éppen a *Delfinen* akarok szolgálni és éppen James Playfair parancsnoksága alatt.

- Nincs rád szükségem.

- Erős emberre mindig szükség van és ha ki akarja izmait próbálni, eresszen csak össze három vagy négy jól megtermett legényével, én azt is állom!

- Milyen nagyra vagy! - felelte James Playfair. - És mi a neved?

- Crockston, szolgálatára.

A kapitány néhány lépést hátrált, hogy jobban szemügyre vehesse ezt a herkulest, aki ilyen eredeti módon mutatkozott be. Alakja, termete, megjelenése egy cseppet sem hazudtolták meg az erejével hivalkodó kijelentéseket. Érezni lehetett, hogy nem közönséges erő lakozik benne és hogy nem ijed meg az árnyékától.

- Merre hajóztál már? - kérdezte Playfair.

- Jóformán mindenfelé.

- Tudod, hogy mit akar a *Delfin* odaát?

- Tudom, és éppen ez vonz leginkább.

- Nos hát, pokolba velem, ha elszalasztanék egy ilyen jóvágású fickót! Keresd meg a másodkapitányt, Mathew-t és vétesd magad lajstromba!

Mikor ezt kimondta, James Playfair azt hitte, hogy az ember sarkon fordul és szalad a hajó elejére; de csalódott. Crockston nem mozdult.

- Nos, nem hallottad? - kérdezte a kapitány.

- De igen - felelte a matróz. - De ez még nem minden, még volna valami közlendőm.

- Eh, kezdesz már terhemre lenni - felelte nyersen James. - Az időm nem arra való, hogy beszélgetésre vesztegessenem.

- Nem tartom fel sokáig - folytatta Crockston. - Két szót még és kész is vagyok. Meg is mondom. Van egy unokaöcsém is.

- Szép kis bátyja van az öcsédnek - válaszolt James Playfair.

- Eh, eh! - dörmögte Crockston.

- Végeztél-e már? - türelmetlenkedett a kapitány.

- Tehát a következőről van szó. Ha felveszik a nagybácsit, ráadásul meg kell állapodni az öccsével is.

- Ah, igazán?!

- Igen, ez a szokás. A kettő együtt jár.

- Mi az öcséd?

- Tizenöt éves a kölyök és újonc. Én tanítom a mesterségre. Nagyon igyekszik és egy napon kitűnő tengerész lesz belőle.

- Hát még ez is, Crockston mester - kiáltott fel James Playfair. - Te a *Delfint* inasiskolának gondolod?

- Ne szidjuk a matrózinasokat - vágott vissza a tengerész. - Akadt már köztük, akiből Nelson admirális lett, egy másiktól Franklin admirális.

- Teringettét! barátom - felelte James Playfair - tetszik nekem, ahogy beszélsz. Hozd hát az öcsédet, de ha a nagybátyja nem bizonyul olyan rendes fickónak, mint ahogy ígéreted, velem gyűlik meg a bajod! Eredj és egy óra múlva már itt is légy.

Crockston nem mondatta kétszer magának. Eléggé ügyetlenül tisztelgett a kapitánynak és visszament a partra. Egy óra múlva már újra a fedélzeten volt öccsével, egy tizennégy-tizenötéves, kissé törékeny, kissé vékony, félénk és csodálkozó szemű kamasszal, aki látszatra nem sokat örökölt nagybátyja talpraesettségéből és izmos testalkatából. Sőt úgy tetszett, hogy Crockstonnak kell őt jó szóval bátorítania.

- Ugyan már - mondta. - Csak bátran! Az ördögbe is, nem esznek meg bennünket! Különben még van idő visszafordulni!

- Nem, nem! - felelte a fiatalember. - Isten majd megsegít.

Crockston matrózt és John Stiggs inast még aznap bevezették a legénységi lajstromba.

Másnap reggel öt órakor a gőzöst alaposan befűtötték, a fedélzet csak úgy remegett a kazán rázkódásától, a szelepeken sívítva tódult ki a gőz. Eljött az indulás órája.

A korai időpont ellenére, tekintélyes tömeg szorongott a rakparton és a hídon. Még utoljára üdvözölni akarták a merész útra induló gőzhajót. Vincent Playfair is ott volt, hogy megölelje James kapitányt, és úgy viselkedett ezekben a pillanatokban, mint egy római jellem a régi jó időkben. Hősies nyugalmat tanúsított és a két jókora csók, mellyel unokaöccsét kitüntette, erős lélekre vallott.

- Menj, James - mondta az ifjú kapitánynak -, menj gyorsan és még gyorsabban térj vissza. Legfőképpen, el ne mulaszd helyzetedet kihasználni. Drágán adjál, olcsón vegyél, így kiérdemled elismerésemet.

Ezzel a »Tökéletes üzletember kézikönyvé«-ből vett figyelmeztetéssel vált el öccsétől, és a látogatók is elhagyták a fedélzetet.

Eközben Crockston és John Stiggs a hajó orrában álltak, egymás mellett, és Crockston így szólt:

- Minden jól megy, nagyon jól! Nem telik bele két óra és kint járunk a tengeren. Az utazás, amelyik így kezdődik, csak jól végződhet.

Feleletül az inas megszorította Crockston kezét.

James Playfair az utolsó parancsokat adta ki az induláshoz.

- Van kellő nyomás? - kérdezte a másodkapitánytól.

- Van, kapitány úr - felelte Mathew.

- Hát akkor oldjátok el a köteleket!

A parancsot azonnal végrehajtották. A csavarok működni kezdtek. A *Delfin* megindult, elsiklott a kikötőben horgonyzó hajók mellett és nemsokára eltűnt a nézők szeme elől, akik egy utolsó »Éljen!«-kiáltással búcsúztak el tőle.

A Clyde-on könnyedén haladtak lefelé. Szinte azt lehetne mondani, hogy ezt a folyót emberi kéz alkotta, méghozzá mesteri kéz. Hatvan év alatt, a kotrógépek és az állandó tisztogatás révén, tizenöt lábbal lett mélyebb, a városi rakpartok közt pedig háromszorosra nőtt a szélessége. Az árbocok és kémények erdeje hamarosan beleveszett a füst- és ködtengerbe. A távolban lassan elhalt a kovácsműhelyek kalapácsainak és a hajóépítőműhelyek fejszéinek csattogása.

Partick község magasságában az üzemeket falusi házak, villák és nyaralók váltották fel. A *Delfin* csökkentett gőzerővel haladt a folyót szabályozó töltések között, gyakran keskeny folyószakaszok közepén. A keskenység nem jelentős hátrány; a folyami hajózás számára sokkal fontosabb a mélység, mint a szélesség. Egy ír vizekről való kitűnő révkalauz irányításával a gőzös tétovázás nélkül siklott az úszóbóják, a vízből kiálló kőoszlopok és *biggingek*, vagyis kőrakások között, melyek tetején lámpák jelzik a hajózható utat. Hamarosan elhagyták Renfrew mezővárost. A Clyde a kilpatricki dombok lábánál elterülő bowlingi öbölnél kiszélesedik. Ebbe az öölbe torkollik az Edinburgh-t Glasgow-val összekötő csatorna.

Végül négyszáz lábnyi magasan, áttetsző ködfátyolban megjelentek a Dumbarton-kastély körvonalai. A balparton a *Delfin* nemsokára már a Glasgow kikötőjében horgonyzó hajókat táncoltatta hullámaival. Néhány mérfölddel távolabb James Watt szülőházáját, Greenockot hagyták el. A *Delfin* elérte a Clyde torkolatát, annak az öbölnek a bejáratát, melyen át a folyó vize az Északi-csatornába ömlik. Itt érezhette először a tenger hullámain, amint Arran szigetének festői partjai mentén elhaladt.

Végül Kintyre hegyfokát kerülték meg, mely szinte keresztben fekszik a csatornán, mintha ketté akarná szelni, s megpillantották Rathlin szigetét. A révkalauz itt visszatért csónakján kis vitorlására, mely errefelé tartózkodott; ekkor a *Delfin*, most már ismét kapitánya vezényletével, Írország északi partjai mentén egy kevésbé járt útirányt választott és nemsokára az utolsó európai szárazföldet is elnyelte a szemhatár. A hajó egyedül haladt a nyílt óceánon.

HARMADIK FEJEZET A TENGEREN

Derék legénység verődött össze a *Delfinen*; nem haditengerészek ugyan, vagy tengeri ütközetek hősei, de kitűnően értettek a hajózáshoz. Nem is volt többre szükség. Elszánt fickók voltak valamennyien, bár többé-kevésbé mindegyik az üzlettel törődött elsősorban. Pénzre áhítoztak, nem harci dicsőségre. Nem a lobogóért lelkesedtek, nem szívesen bocsátkoztak volna harcba a nemzeti színekért. Különbösen is a fedélzet összes tűzkésztsége két kis ágyúból állt, melyeket legfeljebb jelzőlövésre lehetett használni.

A *Delfin* gyorsan haladt, szinte repült; beváltotta a tervezők és a kapitány reményeit. Nemsokára túljutott az angol vizek határán. Egyetlen hajó sem mutatkozott a szemhatáron, szabad volt az óceán széles útja. Egyébként az amerikai hajóhad egyetlen hajójának sem volt joga megtámadni az angol lobogó alatt hajózó *Delfint*. Követni követhette; meg is akadályozhatta, hogy a tengeri blokádnál vonalán áthatoljon, de ennél többet nem tehetett. Ezért is áldozott James Playfair mindent a hajó gyorsaságára, hogy még csak ne is követhessék.

Mindenesetre rendszeres őrséget tartottak a fedélzeten. Bár hideg volt, valaki mindig fent ült az árbockosárban, hogy a legkisebb hajó feltűnését is jelezhesse. Amint az est leszállt, James kapitány a legaprólékosabban adta ki utasításait Mathew-nak.

- Ne hagyja az őrszemeket túl sokáig fenn az árbocon - mondta neki. - A hideg elbágyasztja őket és ilyen körülmények között nehéz éberem őrködni. Váltsa gyakran az embereket.

- Megértettem, kapitány úr - felelte Mathew.

- Crockstont ajánlom erre a szolgálatra. A fickó azt állítja, hogy kitűnő szeme van; ki kell próbálni. Ossa be a kora reggeli szolgálatra; hadd őrködjék a hajnali ködben. Bármi váratlan esemény történik, azonnal értesítsenek.

Miután kiadta parancsait, James Playfair a kabinjába ment. Mathew előhívatta Crockstont és közölte vele a kapitány parancsát.

- Holnap reggel hat órakor - mondta - felmész a megfigyelőhelyre a homloksudárkötélzet közé.

Crockston válaszként mindössze valamiféle beleegyező dörögést hallatott. De alighogy Mathew megfordult, a matróz érthetetlen szavakat kezdett mormolni, míg végül is felkiáltott:

- Mi az ördögöt akar mondani azzal a homloksudárkötélzettel?

Ebben a pillanatban csatlakozott hozzá a hajó orrában John Stiggs, az unokaöccse.

- Nos, kedves Crockston? - szólította meg.

- Hát megy a dolog, megy! - felelte erőltetett mosollyal a tengerész. - Csak egy valami nem tetszik! Ez az átkozott hajó úgy hanykolódik, mint a kutya, amikor kijön a patakából és lerázza magáról a vizet. Egészen felkavarta a gyomromat!

- Szegény barátom! - szólt az inas, Crockstonra függesztve hálát sugárzó pillantását.

- Borzasztó - folytatta a tengerész -, hogy az én koromban még mindig nem tudom megúszni tengeri betegség nélkül! Mint valami »kisasszony«. De majd csak lesz valahogy. Meg azután ezek a homloksudárkötélzeti dolgok is nyugtalanítanak!

- Kedves Crockston... és mindezt értertem!

- Önért és Ő érte. De egy szót se erről, John. Bízunk istenben, nem fogja önt cserbenhagyni.

E szavak után John Stiggs és Crockston visszatért a legénységi szállásra. Crockston addig nem hunyta le a szemét, amíg meg nem győződött, hogy az inasgyerek szép csendesen alszik szűk kis kamrájában.

Másnap reggel hatkor kelt és elindult őrhelyére. Amint felért a fedélzetre, a másodkapitány azt a parancsot adta, hogy másszon fel a homlokárboc kötelei közé és ott éberem őrködjék.

E szavakra úgy tűnt, mintha matrózunk tanácstalanul habozna. Végül elszánta magát és a *Delfin* tatja felé indult.

- Ej, hát hová mész? - kiáltott rá Mathew.

- Ahová küldött - felelte Crockston.

- Azt mondtam, hogy a homlokárbocra mássz fel!

- Hát éppen oda megyek - felelte zavartalanul a matróz és folytatta útját a hátsó fedélzet irányában.

- Tréfálsz? - szólt újra Mathew türelmetlenül. - A homlokárboc kosarát a hátsó árbocon keresed? Úgy látom, te valami ostoba londoni fickó vagy és annyit értesz a matrózcsomóhoz, mint a korbácsfonáshoz! Micsoda ladikon dolgoztál te, barátom? Gyerünk az előárbocra, te ostoba, az a homlokárboc!

A fedélzeten szolgáló matrózok, akik a másodkapitány hangjára összeszaladtak, önkéntelenül is hatalmas nevetésben törtek ki, ahogy az előbástyához visszatérő Crockston zavart képére pillantottak.

- Szóval - mondta az árbot mérgetve, melynek tökéletesen láthatatlan csúcsa a reggeli ködbe veszett -, szóval oda kell felmásznom?

- Úgy bizony - felelt Mathew kapitány -, és pedig sietve! Szent Patrikra mondom, míg ez a semmirekellő felmegy az őrhelyre, az északiak egyik hajója már rég felnyársalta orrárbocával a mi vitorláinkat! Indulsz-e végre?

Crockston meg se mukkant és nagy keservesen felhúzódkodott a párkányra; aztán feltűnően ügyetlenül mászni kezdett a kötélhágcsón, mintha sem kezét, sem lábát nem tudná rendesen használni; majd, amikor felért az árbockosárhoz, ahelyett, hogy könnyedén belelépett volna, görcsösen a kötelekbe kapaszkodott, olyan erővel, amilyenre csak a szédülés kényszeríthette. Mathew kapitány elképedt ekkora ügyetlenség láttán és iszonyú haragra gerjedt. Megparancsolta, hogy azonnal ereszkedjék vissza a fedélzetre.

- Ez a fickó - mondta a fedélzetmesternek - soha életében nem volt matróz. Johnston, menjen csak és nézze meg, hogy mit is őrizget a vackai között.

A fedélzetmester hátrasietett a matrózok szállásához.

Eközben Crockston kínos-keservesen visszaereszkedett; amikor pedig a lába alól elfogyott a hágcsó, egy mozgókötélbe kapaszkodott, mely kioldódott és ő teljes súlyával a fedélzetre zuhant.

- Te hatökör, te édesvízi patkány, te! - kiáltott rá vigasztalásul Mathew másodkapitány. - Mi a csudának jöttél a *Delfinre*? Kipróbált tengerésznek adod ki magad, és még az elő- meg hátsó árbot se tudod egymástól megkülönböztetni? No, majd beszélgetünk még erről!

Crockston egy szót sem szólt. Úgy állt ott, görnyedt háttal, mint aki minden rosszra el van készülve. Éppen akkor ért vissza szemleújáról a fedélzetmester.

- Itt van - mondta a másodkapitánynak -, ezt találtam csak ennek a bugrisnak a batyujában; egy gyanús levéltárcát és benne leveleket.

- Adja ide - rendelkezett Mathew úr. - És a leveleken az Egyesült Államok postai bélyegzője! »Mr. Halliburtt, Boston«. Egy északi abolicionista!²... Te nyomorult! Hitvány áruló! Azért furakodtál a hajóra, hogy kiszolgáltass minket! Légy nyugodt, elintézzük a dolgod és meg-tapasztalhatod a kilencágú macska körmeit! Fedélzetmester, értesítse a kapitányt! Ti pedig ügyeljete addig erre a csirkefogóra!

E bókok hallatára Crockston dühösen fintorgott, de meg sem mozdította makacsul összezárt ajkait. A horgonykötél dobjához kötötték, kezét, lábát se mozdíthatta.

Néhány pillanattal később James Playfair elhagyta fülkáját és az előbástya felé tartott. Mathew azonnal közölte vele a történetet.

- Mit tudsz mentségedre felhozni? - kérdezte James Playfair, nehezen fékezve ingerültségét.

- Semmit - felelte Crockston.

- Mit akartál a hajómon?

- Semmit.

- Mit gondolsz, mit csinállok most veled?

- Semmit.

- Ki vagy te? Valóban amerikai, ahogy a levelekből következtetni lehet?

Crockston nem felelt.

- Fedélzetmester - szólt James Playfair - ötven korbácsütést ennek a fickónak, talán megoldódik a nyelve! Elég lesz, Crockston?

- Majd meglátjuk - felelte szemrebbenés nélkül John Stiggs hajóinas nagybátyja.

- Gyerünk, fogjátok! - ordította a fedélzetmester.

Parancsára két jól megtermett matróz nekilátott, hogy lehúzza Crockstonról a gyapjúzubbonyt. Már a félelmetes szerszámot is megragadták, amikor a hajóinas, John Stiggs, sápadtan és feldúltan a fedélzetre rohant.

- Kapitány úr! - kiáltotta.

- Ohó, itt az öccse - szólt James Playfair.

- Kapitány úr - kezdte az inas, erősen tusakodva önmagával - én elmondok mindent, amit Crockston nem akart elmondani! Én nem tartom tovább titokban, amiről ő még most is hallgat. Igen, Crockston amerikai, és én is az vagyok, mindketten gyűlöljük a rabszolgatartókat, de nem azért jöttünk a *Delfinre*, hogy eláruljuk és kiszolgáltassuk az északiaknak.

- Hát akkor miért jöttetek? - kérdezte a kapitány szigorú hangon és érdeklődéssel mustrálgatta a fiatal inast.

---

² Abolicionista: eltörléspárti (Az abolition - ejtsd: ebolish - angol szóból.). Az Amerikai Egyesült Államokban még a múlt század derekán is érvényben volt a rabszolgatörvény. Az északi államok szövetsége e szégyenletes törvény eltörléséért szállt harcba 1861-ben a gyapottermelő államokkal. A polgárháború 4 évig tartott és az északi államok győzelmével végződött.

Az néhány pillanatnyi habozás után eltökélt hangon felelte:

- Kapitány úr, négy szemközt szeretnék önnel beszélni.

Amíg John Stiggs e kérésére készülődött, James Playfair figyelemmel vizsgálta. Az inas ifjú és bájos arca, sajátosan kedves hangja, kezének finomsága és fehérsége, melyet alig-alig színezett egy halvány barna árnyalat, nagy szeme, melynek szelíd tekintetét még az indulat sem tudta felkavarni, mindez együttvéve egy gondolatot érlelt meg a kapitányban. Amikor John Stiggs kérése elhangzott, Playfair átható pillantást vetett Crockstonra, de ő csak vállát vonogatta; aztán az inasra nézett kutatóan, mire az lesütötte szemét. Egyetlen kurta szóval mondta neki:

- Jöjjön!

John Stiggs követte a kapitányt a hajó hátsó fedélzetére. Ott James Playfair, felnyitva a parancsnoki fülke ajtaját, így szólt az izgalomtól sápadó inasnak:

- Szíveskedjék befáradni, kisasszony!

Erre a megszólításra John hirtelen elpirult és két könnycsepp gördült le szeméből.

- Nyugodjék meg, kisasszony - szólt szelíden James Playfair -, és mondja el kérem, milyen körülménynek köszönhetem az ön jelenlétét hajóm fedélzetén.

A lány habozott, mielőtt válaszolt volna; végül is a kapitány tekintetétől megnyugtatva, elszánta magát a beszédre.

- Uram - mondta -, apámat szeretném megkeresni Charlestonban. A várost a szárazföld felől is, a tenger felől is körülzárták. Még elképzelni sem tudtam, hogyan juthatnék be a városba, midőn meghallottam, hogy a *Delfin* éppen az ostromzár áttörésére készül. Ezért szálltam az ön hajójára, uram, és nagyon kérem, bocsássa meg, hogy az ön beleegyezése nélkül tettem így. Ön bizonyára visszautasított volna.

- Bizonyára - felelte James Playfair.

- Tehát mégis jól tettem, hogy nem kértem meg önt - szólt a lány most már nyugodtabb hangon.

A kapitány néhány lépést sétált keresztbefont karral, majd megállt előtte:

- Hogy hívják kisasszony?

- Jenny Halliburtt.

- Apja Bostonból való, ha jól következtetek a Crockstonnál talált levelek alapján?

- Igen, uram.

- Az északiak egy embere tehát a háború tetőpontján a déliek városában tartózkodik?

- Apám fogoly, uram. Éppen Charlestonban volt, amikor a polgárháború első puska lövései eldördültek és a déliek kiűzték az északi csapatokat a Sumter-erődből. Apám nézetei szinte kiszolgáltatták őt a rabszolgatartók gyűlöletének, és jogellenesen, Beauregard tábornok parancsára börtönbe vetették. Akkoriban egy nemrég elhunyt rokonomnál voltam Angliában és egyedül maradva, csupán családkunk hűségese szolgájának, Crockstonnak segítségére támaszkodva akartam elindulni, hogy felkeressem apámat és megosszam vele börtönét.

- És mi tulajdonképpen Halliburtt úr? - kérdezte James Playfair.

- Derék, becsületes újságíró - felelte büszkén Jenny - a *Szószerk* egyik legtisztéletreméltóbb szerkesztője, aki rettenthetetlenül kiállott a négerek ügye mellett.

- Tehát abolicionista! - kiáltott fel hevesen a kapitány. - Egy azok közül, akik a rabszolgaság eltörlésének hiú jelszavával az egész országra vérözönt és pusztulást zúdítottak!

- Uram! - felelte elsápadva Jenny Halliburtt. - Ön sértegeti apámat! Nem volna szabad elfelednie, hogy itt csak én magam védhetem meg őt!

Élénk pír lepté el a fiatal kapitány homlokát; a szégyennel vegyes harag elhatalmasodott benne. Kíméletlenül vissza akart vágni a lánynak, de erőt vett magán és kinyitotta a fülke ajtaját.

- Fedélzetmester! – kiáltotta.

A fedélzetmester rögtön megjelent.

- Ezentúl ez a fülke Jenny Halliburtt kisasszonyé. Számomra a hajó végében készítsenek fekvőhelyet! Jó lesz nekem ott is.

A fedélzetmester tágranyílt szemmel bámulta az inast, akit íme női néven említettek; de James Playfair intésére eltávozott.

- Érezze itt otthon magát, kisasszony - szólta a *Delfin* ifjú kapitánya. Ezzel ő is elvonult.

NEGYEDIK FEJEZET CROCKSTON MESTERKEDÉSEI

Csakhamar az egész legénység értesült Halliburtt kisasszony történetéről. Crockston sem csinált már belőle titkot. A kapitány parancsára eloldozták a kötéldobtól és a kilencfarkú macska visszatért odújába.

- Csinos kis állat - mondta Crockston -, különösen ha behúzza a karmait.

Amint megszabadult, lesietett a matrózszállásra, egy kis bőröndöt vett magához és vitte Jenny kisasszonyhoz. A lány ismét női ruhát ölthetett; viszont elzárkózott kabinjába és nem ment fel a fedélzetre.

Crockstonról természetesen annak rendje-módja szerint kiderült, hogy legfőljebb annyit ért a tengerészethez, mint egy lovastestőr. Így fel kellett menteni mindenféle matrózszolgálattól.

Eközben a *Delfin* sebesen haladt az Atlanti-óceánon keresztül, két csavarjával fürta magát előre a hullámokban és a legénység szolgálata tulajdonképpen az állandó örökösben merült ki. Másnap, hogy Jenny kisasszony kilétére fény derült. James Playfair gyors léptekkel sétálgatott a hátsó fedélzeten. Semmiféle kísérletet nem tett arra, hogy viszontláss a lányt és folytassa vele az este megkezdett beszélgetést.

Míg ott sétált, Crockston többször is elhaladt mellette és egy-egy pillantást vetve rá a szeme sarkából, elégedett képpel fintorgott. Látnivalóan szeretett volna szóbaelegyedni a kapitánnyal, és olyan állhatatosan meregette rá a szemét, hogy végül kihozta a sodrából.

- Ejnye, mit akarsz tőlem? - szólt James Playfair az amerikaihoz. - Úgy keringsz itt körülöttem, mint valami fürdőző a bója körül. Nem hagynád abba?

- Bocsásson meg, kapitány úr - felelte Crockston egyet hunyorítva - szeretnék önnek valamit mondani.

- Beszélj hát!

- Oh, semmi az egész. Csupán azt akarom mondani, hogy ön derék ember, alapjában véve...

- Hogy-hogy alapjában véve?

- Alapjában véve is és a látszat szerint is.

- Nincs szükségem a bókjaidra!

- Ez nem bók! Azzal vární fogok addig, míg ön végére jár a dolognak.

- Miféle dolognak?

- A kötelességének.

- Ah, van még valami teljesítésre váró kötelességem?

- Nyilvánvaló. Ön befogadott minket a hajójára, a lányt is, engem is. Rendben van. Átadta szobáját Halliburtt kisasszonynak. Helyes. Nekem elengedte a korbácsot. Nagyon szép volt öntől. Elvisz minket egyenest Charlestonba. Ez nagyszerű. De ez még nem minden!

- Hogyan! Ez még nem minden? - kiáltott fel James Playfair Crockston követelésétől elhűlve.

- Nem bizony - felelte hamiskás képpel. - Az apa börtönben ül!

- No és?

- No és az apát ki kell szabadítani!
- Kiszabadítani Halliburtt kisasszony apját?
- Kétségkívül. Tiszteletreméltó ember, bátor honpolgár. Megéri, hogy valami kockázatot vállaljunk érte.
- Crockston mester - mondotta James Playfair szemöldökét összevonva -, úgy látom, kitűnő mókagyáros vagy. De jól jegyezd meg: nincs kedvem tréfálkozni.
- Féltreértett, kapitány úr - felelte az amerikai. - Egyáltalán nem tréfálok. Sőt nagyon komolyan beszélek. Az első pillanatban képtelenségnek tűnik önnek, amit mondtam, de ha elgondolkozik rajta, be fogja látni, hogy nem tehet mást.
- Valóban? Tehát ki kell szabadítanom Halliburtt urat?
- Kétségkívül. Beauregard tábornoktól kérnie kell majd a szabadonbocsátását. Nem fogja önnek megtagadni.
- És ha megtagadja?
- Akkor - felelte Crockston minden izgalom nélkül -, akkor a végső eszközhöz folyamodunk és a déli szövetséges csapatok orra előtt megszöktetjük a foglyot.

James Playfaint rettenetes harag öntötte el.

- Így hát - kiáltotta -, nem elég, hogy keresztülvágom magam az északiak hajóhadán és áttöröm Charleston körül az ostromzárát, ráadásul még a parti erődök ágyútüzeiben fussak majd újra a tengerre, csak azért, hogy kiszabadítsak egy urat, akit nem is ismerek, egy átkozott abolicionistát, egy papír-pocsékolót, aki a tintát ontja, ahelyett, hogy a vérét ontaná.
- Oh, egy ágyúgolyóval több vagy kevesebb! - fűzte hozzá Crockston.
- Crockston mester! - mondta James Playfair. - Jól figyelj ide, te szerencsétlen: ha még egyszer szóbahozod előttem ezt az ügyet, a hajó fenekére vitetlek; mire átkelünk, ott majd megtanulod, hogy vigyázz a nyelvedre!

E szavakkal elküldte az amerikai, aki távoztában így mormogott:

- Nohát mégsem volt hiábavaló ez a beszélgetés! Beadtam a dolgot! Menni fog!

Midőn James Playfair az »átkozott abolicionistá«-kat emlegette, nyilvánvalóan túlszaladt saját nézetén. Egyáltalán nem volt a rabszolgaság intézményének híve, de nem akarta elhinni - még Lincoln elnök szabatos kijelentései ellenére sem -, hogy az Egyesült Államok polgárháborújában a rabszolgaság kérdése a legjelentősebb. Vajon úgy vélekedett hát, hogy a déli államoknak - harminchatból nyolcnak - elvben megvolt a joguk kilépni a szövetségből, hiszen az egyesülés is önkéntesen történt? Még ezt sem. Gyűlölte az északiakat, erről volt szó. Gyűlölte, mint a közös nagy családtól valaha elszakadt testvéreket, mint olyan angolokat, akik annak idején ugyanazt vélték helyes eljárásnak, amit ő most a déliek eljárásában helyeselt. Ilyenféle politikai nézeteket vallott a *Delfin* kapitánya; de az amerikai háború elsősorban személyes érdekeiben sértette, és szidta mindazokat, akik a háborút kihozták. Megérthetjük, milyen érzéssel fogadhatta azt a javaslatot, hogy szabadítsa ki egy abolicionistát, és ezzel uszítsa magára a déli szövetségeseket, akikkel üzletet akart kötni.

A Crockston által sugallt terv mindazonáltal szüntelenül foglalkoztatta. Hiába hessegette el magától, az egyre csak ott motoszkált a fejében, és mikor másnap Jenny kisasszony egy percre megjelent a fedélzeten, nem mert a szemébe pillantani.

Pedig kár volt, kétségkívül, mert ez a szőkehajú, okos és szelíd tekintetű leány megérdemelte, hogy magára vonja egy harmincéves fiatalember pillantását. James azonban zavarbajött a jelenlétében; érezte, hogy ebben a bájos teremtésben nemes lélek lakozik, mely a viszontagságok tüzeiben formálódott erőssé. Úgy gondolta, hogy némasága a lánnyal szemben egyet jelent legáhíthatottabb kívánságának visszautasításával. Egyébként Jenny kisasszony nem kereste James Playfair társaságát, de nem is kerülte és az első napokban csak néhány szót váltottak, vagy még annyit sem. Halliburtt kisasszony alig hagyta el kajütjét, és bizonyára soha nem elegyedett volna szóba a *Delfin* kapitányával, ha Crockston ügyes tervet szőve, össze nem hozza a két felet.

A becsületes amerikai híven szolgálta a Halliburtt családot. Ott nevelkedett fel gazdája házában és szinte határtalan odaadással viseltetett a család iránt. Éppoly eszes volt, mint amilyen bátor és erős. Miként tapasztalhattuk, sajátosságos nézeteket vallott; saját külön elgondolásai voltak az eseményekről. A csüggedés nem tudott soha erőt venni rajta és a legnehezebb körülmények közül is csodálatosképpen mindig ki tudta vágni magát.

Ez a derék ember fejébe vette, hogy kiszabadítja Halliburtt urat és ehhez a kapitány hajóját és magát a kapitányt használja fel eszközként, s aztán visszatérnek Angliába. Ez volt a terve, bár a lány csupán találkozni akart apjával és megosztani vele a rabságot. Éppen ezért igyekezett megnyerni James Playfairt; fel is tárta előtte szándékait, de az ellenfél, mint láttuk, nem adta be a derekát. Sőt, ellenkezőleg!

- De hát - mondta magában Crockston -, Jennynek és a kapitánynak feltétlenül szót kell érteniök egymással. Ha az egész hajóút alatt így duzzognak, nem megyünk semmire. Beszélniök kell, vitatkozni, sőt veszekedni, mindenesetre szót váltani egymással - és akasszanak fel, ha a beszélgetés végén James Playfair nem önmagától fogja felajánlani azt, ami elől ma még elzárkózik.

Mikor azonban azt látta, hogy a lány és a fiatalember kölcsönösen kerüli egymást, kissé zavarban volt.

- Siettetni kell a dolgot - gondolta magában.

A negyedik nap reggelén elégedettségétől sugárzó arccal lépett Halliburtt kisasszony fülkéjébe és kezét dörzsölte.

- Jó hírt hozok - kiáltotta -, nagyszerű hírt! Ki nem találja soha, hogy mit ajánlott fel a kapitány. Ez aztán a derék fiatalember, hallja-e!

- Oh, - válaszolt Jenny és szíve hevesen dobogott - mit ajánlott fel neked?

- Hogy kiszabadítja Halliburtt urat, kihozza a déliek földjéről és visszahozza magával Angliába.

- Igazán? - kiáltott fel Jenny.

- Úgy, ahogy mondom önnek, kisasszony. Micsoda nagy lélek ez a James Playfair! Íme, ilyenek az angolok: tetőtől talpig gonoszok, vagy tetőtől talpig jók! Oh, számíthat is a hálámra ez az ember, akár négyfelé apríttatom magam, ha úgy kívánja!

Jennyt mérhetetlen öröm fogta el Crockston szavaira. Kiszabadítani édesapját! Sohasem mert volna ilyen terveket szőni. És a *Delfin* kapitánya hajlandó érte hajóját és embereit kockára tenni!

- Látja, ilyen ő - fejezte be elbeszélését Crockston -, és ezért nagyon is megérdemli, hogy ön hálájáról biztosítsa.

- Sokkal többről, mint a hálámról - tört ki a lányból. - Örök barátságomról!

És rögtön elindult a kajútból, hogy túlradó érzéseit tolmácsolja James Playfairnek.

- Egyre jobban halad a dolog - dörmögte az amerikai. - Sőt, nem is halad, hanem rohan, és el is érjük a célt!

James Playfair a hátsó fedélzeten sétált és gondolhatjuk, mennyire meglepődött, vagy inkább elámult, amint meglátta a feléje siető lányt, aki a hála könnyeivel szemében kezét tárta felé és azt rebegte:

- Köszönöm, uram, köszönöm áldozatkészségét, melyre egy idegen részéről soha nem mertem volna számítani.

- Kisasszony - felelte a kapitány, aki mitsem értett ebből, de nem is érthette -, nem tudom...

- Dehát, uram - folytatta Jenny -, mekkora veszélyt vállal ön értem, talán saját érdekeit is megsérti. Már azzal is lekötelez, hogy megtűri a hajón jelenlétemet; holott nem köteles vendégül látni...

- Bocsásson meg, Jenny kisasszony - felelte James Playfair -, de ki kell jelentenem, hogy egy szavát sem értem. Úgy viseltem magam önnel szemben, ahogy ezt minden jólnevelt férfi tette volna egy hölgygel szemben. Magatartásom korántsem érdemel ily nagy hálát és köszönetet.

- Playfair úr - mondta Jenny -, szükségtelen továbbra is titkolóznia. Crockston mindent felfedett előttem.

- Ah - szólt a kapitány -, Crockston mindent elmondott önnek. Akkor még kevésbé értem, mi készítette arra, hogy elhagyja fülkáját és hozzám siessen ily szavakkal, melyeket...

Míg ezeket mondta, az ifjú kapitány igen nagy zavart érzett magában; eszébe jutott, milyen gorombán fogadta az amerikai közléseit; de Jenny, szerencséjére, nem hagyott sok időt a magyarázkodásra, hanem így szakította félbe:

- James úr, csupán az volt a szándékom, mikor a hajójára szálltam, hogy Charlestonba menjek és ott, bármilyen kegyetlenek is a rabszolgatartó déliek, bizonyára nem tagadták volna meg egy fiatal lánytól, hogy megoszthassa apjával a börtönt. Ez volt minden tervem; soha nem reménykedtem a lehetetlennek látszó visszatérésben; minthogy azonban ön nemes lelkületével még a fogságból is ki akarja szabadítani apámat és mindent el akar követni a megmentésére, fogadja hálás köszönetemet és engedje meg, hogy megszoríthassam a kezét.

James nem tudta, mit mondjon erre és hogyan viselkedjék; ajkát harapdálta, nem merte elfogadni a lány feléje nyújtott jobbját. Megértette: Crockston alaposan belekeverte a dologba, s azért tette, hogy most már ne léphessen vissza. De még mindig nem tudott megbarátkozni a gondolattal, hogy segédkezzék Halliburtt úr kiszabadításában, amivel kellemetlen következményeket zúdítana magára. De széttépheti-e ennek a szegény lánynak legszebb ábrándjait? Visszautasíthatja-e ezt a kezét, amelyet oly igaz baráti érzéssel nyújtanak feléje? A fájdalom könnyeivé változtathatja-e a lány szeméből kibuggyanó örömkönnyeket?

Éppen ezért a fiatalember kitérő választ akart adni, úgy, hogy megőrizze cselekvési szabadságát és ne kötelezze el magát a jövőre.

- Jenny kisasszony - mondta -, higgye el, hogy a világon mindent meg fogok tenni...

Kezébe vette Jenny apró kezecskéjét, és amint megérezte enyhe szorítását, azt hitte, hogy elolvad a szíve, elszédül a feje; egy szóval sem tudta kifejezni szándékait; néhány bizonytalan szót tudott csak mormolni.

- Önért... Jenny kisasszony...

Crockston, aki figyelte őket, vigyorogva dörzsölte a markát és azt mondogatta magában:

- Sikerült! Sikerült! Már is sikerült!

Hogyan mászik majd ki ebből a kellemetlen helyzetből James Playfair? Ezt senki sem tudná megmondani. De szerencséjére - és nem a *Delfinére* - felhangzott az őrtálló matróz kiáltása:

- Hahó! Szolgálatvezető tiszt!

- Mi újság? - szólalt meg Mathew másodkapitány.

- Vitorla szélirányban!

James Playfair azonnal otthagya a lányt és felszökött a hátsó árboc kötelei közé.

ÖTÖDIK FEJEZET AZ IROKÉZ GOLYÓBISAI ÉS JENNY KISASSZONY ÉRVEI

Mindeddig a *Delfin* igen szerencsés körülmények között hajózott és jelentős sebességet fejtett ki. Egyetlen hajó sem mutatkozott a szemhatáron, míg most az őrszem vitorlát jelzett.

A *Delfin* ekkor a szélesség 32° 15'-én és a hosszúság 57° 43'-én járt, Greenwich-től nyugatra, tehát útjának három ötödét tette meg. Negyvennyolc órája köd borította az óceán vizét és a köd most kezdett felszakadozni. Ha ez a szitáló ködfátyol jótékonyan el is fedte az előre haladó *Delfint*, de ugyanakkor megakadályozta, hogy nagy területen megfigyelhessék a tengert; és előfordulhatott volna, hogy a *Delfin* egymás mellett halad egy másik hajóval, amelyet pedig éppen el akar kerülni.

Nos, ez történt, és mikor a hajó feltűnését jelentették, az nem volt többre három mérföldnél szélirányban.

Amint James Playfair felért a keresztrudakhoz, egy darabka tiszta ég alatt világosan láthatta az északi flotta egy nagy korvettjét, mely teljes gözzel közeledett. A *Delfin* felé tartott, olyan irányban, hogy keresztezhesse útját.

A kapitány, miután alaposan szemügyre vette a hajót, a fedélzetre ereszkedett és hívatta a másodkapitányt.

- Mathew úr - szólt hozzá -, mi a véleménye e hajóról?

- Azt hiszem, kapitány úr, ez az északiak hajója, amely neszét vette szándékainknak.

- Igen, a nemzetiségét illetően semmi kétség - felelte James Playfair. - Nézze csak!

Ebben a pillanatban az északi államok csillagos lobogója repült fel a korvett főárbocának csúcsára és a nemzeti színeket még egy ágyúlövéssel is megerősítették.

- Ez felhívás, hogy mi is mutassuk meg színeinket - szólt Mathew kapitány. - Hát mutassuk meg. Nincs mit szégyenkeznünk miatta.

- Mire lenne jó? - felelte James Playfair. - A zászló alig is fedezne minket, és nem tudná megakadályozni, hogy ezek meglátogassanak. Nem. Gyerünk előre!

- Méghozzá sebesen - válaszolta Mathew -, mert ha szemem nem csal, már láttam ezt a hajót valahol Liverpool környékén, ahová a készülő hajókat jött ellenőrizni. Ne legyen Mathew a nevem, ha a farán elhelyezett táblán nem az *Irokéz* név olvasható!

- Gyors hajó ez?

- Az északi flotta egyik leggyorsabb hajója!

- Hány ágyúja van?

- Nyolc!

- Bah!

- Ne vonogassa a vállát, kapitány úr - felelte komoly hangon Mathew. - A nyolc ágyú közül kettő forgatható, egy hatvanas a hátsó bástyán, egy százas pedig a fedélzeten; mindkettő vontacsövű.

- Az ördögbe is! - tört ki James Playfair - tehát Parrott-ágyúk, melyekkel három mérföldre lehet löni!

- Bizony, sőt, messzebb, kapitány úr.

- Nos hát, Mathew urain, ha mi egyszer kellő sebességgel haladunk ahhoz, hogy elkerüljük a golyókat, akkor mindegy, hogy ezek az ágyúk száz- vagy csak négy milliméteresek, hogy három mérföldre visznek-e, vagy csak ötszáz yardnyira. Mutassuk be ennek az *Irokéz*nek, hogyan halad egy hajó, amelyiket sebes járásra terveztek. Rakassa meg jól a kazánt, Mathew kapitány!

A másodtiszt továbbította a kapitány parancsait a főgépésznek, és hamarosan fekete füstfelhő gomolygott a gőzös kéményei fölött.

Ez nem nagyon volt inyére a korvettnak, mert *Állj!* jelzést adott a *Delfin* számára. De Playfair nem törődött a figyelmeztetéssel és egy hajszálnyira sem térítette hajóját más irányba.

- Majd meglátjuk - mondta -, mit tud az *Irokéz*. Most remek alkalma van, hogy kipróbálja százas ágyúját és megtudja, milyen távolságra visz. Teljes gőzzel előre!

- Helyes - szólt Mathew kapitány. - Rövidesen megkapjuk a barátságos üdvözetet!

Amint a kapitány a hátsó fedélzet felé lépkedett, meglátta Halliburtt kisasszonyt, aki nyugodtan üldögélt a korlát mellett.

- Jenny kisasszony - szólította meg -, az a korvett, ott szélirányban, valószínűleg üldözőbe vesz bennünket, s minthogy ágyúszóval fog velünk értekezni, felajánlom karomat, hogy kajütjébe visszakísérjem.

- Nagyon köszönöm, Playfair úr - felet a lány, szemébe nézve -, de nem félek az ágyúzajtól.

- De, kisasszony, a köztünk lévő távolság ellenére is veszélyes helyzetbe kerülhetünk.

- Ó, engem nem valami félénk nebánsvirágként neveltek. Amerikában sok mindenhez hozzászoktattak és biztosíthatom, hogy az *Irokéz* golyóbisai miatt mégcsak be sem húzom a nyakam.

- Ön igen bátor, Jenny kisasszony.

- Mondjuk, hogy bátor vagyok, Playfair úr, és engedje meg, hogy ön mellett maradhassak.

- Nem tudok öntől semmit megtagadni, Halliburtt kisasszony - felelte a kapitány, látva a lány nyugalmit és magabiztosságát.

Alig hangzottak el e szavak, máris fehér füstgomolyt láttak felszállni a korvett mellvédje mögül. A dörrenés hangja még el sem jutott a *Delfin*ig s a hengerkúp alakú lövedék már a hajó felé tartott. Ijesztő gyorsasággal forgott tengelye körül, mintegy előre fúrva magát a levegőben. Könnyű volt röptében nyomkövetni, mert aránylag lassan repült, mivel a vontcsövű ágyúk kisebb kezdősebességet adnak a lövedéknek, mint bármely más, sima furatú ágyú.

Húsz ölnyre a *Delfin*től, mikor már röppályája szemmeláthatólag süllyedt, a lövedék súrolta egy nagy hullám tetejét, útját egész sor kis szökőkúttal jelezve. A vízfelület az ágyúgolyónak új lendületet adott, ismét magasabbra emelkedett és átrepült a *Delfin* fölött, majd miután kettétörte az előárbc vitorlarúdjának jobb ágát, elmerült a hullámokban.

- Ördög, pokol! - üvöltötte James Playfair - siessünk, siessünk! A második golyó sem várat sokáig magára.

- Ó - jegyezte meg Mathew -, az ilyen ágyúk újratöltéséhez kell egy kis idő!

- Szavamra, ez aztán az érdekes látnivaló! - szólalt meg Crockston, aki karbatett kézzel, mint egy tökéletesen közömbös szemlélő nézte végig a jelenetet. - És ha még hozzávesszük, hogy tulajdonképpen barátaink küldözgetik ezeket a golyókat!

- Ah, te is itt vagy! - kiáltott fel James Playfair, tetőtől talpig végigmérve az amerikaiat.

- Igen, itt vagyok - felelte zavartalanul az amerikai. - Feljöttem megnézni, hogyan céloznak ezek a derék északiak. Egész jól, bizisten egész jól!

A kapitány gorombán le akarta torkollni, de a pillanatban már a második lövedék csapódott a tengerbe a hajófartól jobbra.

- Jól van! - kiáltotta James Playfair -, már két kötélhossznyira növeltük előnyünket. Hallod-e, Crockston mester, olyan lassan másznak a barátaid, mint a jelzőbóják!

- Nem tagadom - válaszolt az amerikai -, és először életemben még örülök is neki.

A harmadik golyó jóval hátrább csapódott be, mint az előzők és tíz percen belül a *Delfin* már teljesen kikerült a korvett lőtávólából.

- Nos, Mathew kapitány, ez mérvadóbb a világ bármelyik sebességmérőjénél - mondta James Playfair -, mert a lövedékek becsapódásából láthatjuk, milyen gyors a hajónk. Most már csökkentse a gőzt. Kár volna fölöslegesen pazarolni a fűtőanyagot.

- Kitűnő a hajója, kapitány úr - szólt ekkor Halliburtt kisasszony a fiatal tiszthez.

- Bizony, Jenny kisasszony, ez a mi derék *Delfin*ünk megteszi a maga tizenhét csomóját óránként, és az északiak korvettje még napszállta előtt eltűnik a szemhatárról.

James Playfair egyáltalán nem becsülte túl hajójának képességeit, mert mielőtt a nap lenyugodott, az amerikai hajó árbocainak csúcsa is elenyészett a láthatáron.

Ez az eset lehetővé tette a kapitány számára, hogy egyetlen nap alatt egészen új megvilágításban lássa Halliburtt kisasszony jellemét. Különben is, a jég megtört. Ezentúl, az út hátralevő részén a kapitány már gyakran ereszkedett hosszás beszélgetésbe útítársnőjével. Úgy találta, hogy a lány nyugodt, bátor, meggondolt, értelmes, amerikai módra szokimondó; mindenről megvan a maga határozott véleménye és azt olyan meggyőződéssel fejt ki, hogy James Playfair, anélkül, hogy észrevenné, egészen a rabjává lesz. A lány szereti hazáját, lelkesedik az Unió nagy eszméjéért és olyan szenvedéllyel beszél a polgárháborúról, amilyenre más nő képtelen lett volna. Éppen ezért nemegyszer megtörtént, hogy James Playfair zavarba jött, mit feleljen a lánynak. Gyakran még »üzletemberi« nézetei is szóba kerültek, melyeket Jenny szintoly hevesen támadott és semmiképp nem barátkozott meg velük. Eleinte James sokat vitatkozott a leánnyal. Megpróbálta védeni a délieket az északiakkal szemben, bizonygatta, hogy a szakadár déliek jogosan cselekedtek és hogy az önkéntesen egyesült államok éppen olyan joggal ki is léphettek a szövetségből. Ezen a ponton azonban a lány egy tapodtat sem engedett; bebizonyította, hogy az Észak-Dél háborúban a rabszolgaság kérdése minden más háttérbe szorít, hogy nem politikai érdekekről, hanem erkölcsről és emberségről van szó tulajdonképpen - és James le volt győzve, semmit nem tudott ellenevetni. Egyébként is a viták során ő nagyjából csak hallgatott. Szinte lehetetlen volna eldönteni, hogy Halliburtt kisasszony érvei, vagy a vele való beszélgetés gyönyörűsége hatott-e rá jobban; de végül is egyebek közt el kellett ismernie, hogy valóban a rabszolgaság a főkérdés az amerikai háborúban, és hogy ezt a kérdést véglegesen rendezni kell: le kell számolni a barbár időknek ezzel az utolsó szörnyűségével.

Egyébként, mint már mondtuk, a kapitány politikai nézetei nem gyökereztek túlságosan mélyen. Komolyabb dolgokban is feláldozta volna nézeteit az ilyen vonzó formában és hasonló körülmények között előadott érveknek. A politikai kérdésekben tehát szépecskén feladta álláspontját. De ez még nem volt minden; végül is az »üzletembert« érte elevenjében a támadás. Abban a kérdésben nevezetesen, hogy milyen üzleti célt is szolgál a *Delfin*, és miért szállít hadianyagot a déli szövetségeseknek.

- Igenis, James úr - mondta egy nap Halliburtt kisasszony -, a hála nem akadályozhat meg abban, hogy teljes őszinteséggel beszéljek önnek. Ellenkezőleg, kötelez rá. Ön derék tengerész, ügyes kereskedő, a Playfair-cég pedig tisztességéről ismert; e pillanatban azonban nem tartja tiszteletben alapelveit s hozzá méltatlan mesterkedést folytat.

- Hogyan? - kiáltott fel James - a Playfair-cégnek nem volna joga, hogy egy ilyen kereskedelmi ügyletbe belevágjon?

- Nem, bizony! Hadifelszerelést szállít ezeknek a boldogtalanoknak, akik fellázdak az ország törvényes kormánya ellen, ez azt jelenti, hogy rossz ügyet támogat.

- Ami azt illeti, Jenny kisasszony - felelte a kapitány -, én nem kívánok vitatkozni önnel arról, hogy mihez van joguk a déli államoknak és mihez nincs. Csak egyetlen szóval válaszolok önnek: kereskedő vagyok, és mint ilyen, kizárólag cégem érdekeivel törődöm. Rácsapok a nyereségre, ott, ahol csak mutatkozik.

- Éppen ezt kell kárhóztatni, James úr - vette át a szót a lány. - A haszon még nem felmentő ok. Ha például a kínaiaknak ópiumot szállít, mely őket tönkreteszi, éppen olyan vétket követ el, mint most, amikor a délieknek eszközt ad a kezükbe, hogy folytassák bűnös háborújukat.

- Oh, ez már túlzás, Jenny kisasszony, és én nem is tudom elfogadni...

- Nem, ez így van pontosan és ha egyszer magába szállna és látná világosan, milyen szerepre adta magát, ha meggondolná, hogy mi lesz ennek az eredménye, és ezért az egész világ szemében ön viseli a teljes felelősséget, akkor ebben is igazat adna nekem, mint már annyi másban.

E szavakra James Playfair elnémult. Otthagyta a lányt, akire most valóban megharagudott, mert úgy érezte, hogy képtelen neki megfelelni. Aztán mint egy gyerek duzzogott egy félórát vagy egy óra hosszat, végül csak visszatért a különös lányhoz, aki oly szeretetre méltó mosollyal az ajkán zúdította rá a legmegcáfolhatóbb érveket.

Egyszóval, akárhogy is történt és bármennyire nem vallotta volna be saját magának se, James Playfair kapitány már nem volt a régi. Hajója fedélzetén már nem ő volt »isten után a legnagyobb úr«.

Éppen ezért Crockston nagy öröme úgy látszott, hogy Halliburtt úr ügye jó úton halad. Mintha a kapitány végül is elszánta volna magát, hogy mindent megtesz Jenny apjának kiszabadítására, még ha ezért az egész *Delfint*, rakományostul, emberestül kockára kell is tennie, magára vonva ezzel derék Vincent bácsijának átkait is.

HATODIK FEJEZET A SULLIVAN-SZIGET SZOROSÁBAN

Két nappal azután, hogy az *Irokéz* korvettel találkozott, a *Delfin* a Bermudák magasságában hajózott már, és ott heves szélvihart kellett elszenvednie. E vizeket gyakran látogatják rendkívüli erejű hurrikánok; köztudomású, mennyi szerencsétlenség történik itt; Shakespeare is itt játszatta Vihar című darabjának megindító erejű jeleneteit, melyekben Ariel és Caliban a hullámok birodalmáért versengnek egymással.

A szélvihar borzalmas volt. James Playfair rövid ideig arra gondolt, hogy kiköt Mainlanden, a Bermudák egyik szigetén, melyen a helyőrség angol volt. Ez iszonyúan kellemetlen helyzetbe hozta volna őt. A *Delfin* azonban szerencsére nagyszerűen állta a vihart, és egy teljes napi gyors futással sikerült kikerülnie a hurrikán hatalmából; most azután folytathatta útját az amerikai partok felé.

James Playfair nagyon meg volt elégedve hajójával, de ugyanannyira megragadta a lány bátorsága és hidegvére is. Halliburtt kisasszony velük együtt kitartott a fedélzeten a hurrikán legnehezebb óráiban is. James őszinte pillanataiban beismerte önmagának, hogy egész lényét parancsoló, mély szerelem tölti el, amelynek nem tud ellenállni.

- Így hát - mondotta magában -, ez a bátor lányka lett az úr a hajóm fölött! Úgy forgat az ujjá körül, mint a tenger egy törött hajóroncsot. Érzem, hogy teljesen a hatalmába kerülök. Mit szól majd ehhez Vincent bácsi? Ó, milyen szerencsétlen az emberi természet! Biztos vagyok afelől, hogy Jenny kívánságára, elvakult szerelmemben ezt az egész átkozott rakomány dugárut habozás nélkül a tengerbe szórnám.

A Playfair és Társa cég szerencséjére Halliburtt kisasszony nem kívánt ilyen áldozatot. A szegény kapitány szíve mindenesetre rab volt, és Crockston, aki e szívből úgy olvasott, mint valami nyitott könyvben, nagy örömeiben a markát dörzsölgette.

- Kezünkben van, megfogtuk - mondogatta magában -, és nem telik bele egy hét, gazdám a *Delfin* fedélzetén lesz, méghozzá a legjobb kabinban elszállásolva.

Hogy Jenny kisasszony észrevette-e, milyen érzelmeket fakasztott, hogy viszonzta-e valamennyire is, azt senki se tudta volna megmondani, legkevésbé James Playfair. A leány, amerikai neveléséhez híven, megőrizte tökéletes zárkózottságát és titkát mélyen eltemette szívében.

De mialatt a szerelem ily gyorsan tért nyert a fiatal kapitány szívében, a *Delfin* hasonló sebességgel repült Charleston felé.

Január 13-án az őrtálló matróz tíz mérföldnyire nyugatra földet jelzett. Alacsony part állt előttük, mely a távolban szinte egybemosódott a víztükörrel. Crockston figyelmesen vizsgálta a láthatárt és úgy reggel kilenc óra felé az ég egy felhőtlen foltjára szegezve tekintetét, felkiáltott:

- A charlestoni világítótorony!

Ha a *Delfin* éjszaka ért volna ide, a Morris-szigetre épített és a tenger fölé száznegyven lábnyira magasló világítótornyot már néhány órával előbb észrevehették volna, minthogy forgólámpájának fénye tizenégy mérföldnyi távolságba is elhatolt.

Miután a *Delfin* helyzetét ily módon meg lehetett állapítani, James Playfairnek csupán azt kellett eldöntenie, melyik úton akar bejutni a charlestoni öbölbe.

- Ha nem ütközünk semmiféle akadályba, három órán belül biztonságban megpihenhetünk a kikötőben.

Charleston városa egy hét mérföld hosszú és két mérföld széles kanyargós folyótorkolat, a Charleston-Harbour végében fekszik, ahová meglehetősen nehéz bejutni. A torkolat bejárata a délre fekvő Morris-sziget és az északra fekvő Sullivan-sziget³ között elkeskenyedik. Abban az időpontban, mikor a *Delfin* nekivágott az ostromzáron át vezető útjának, a Morris-sziget már az északi csapatok kezében volt és Gillmore tábornok ütegeket helyezett el rajta, hogy ellenőrzése alatt tarthassa és ágyútűzzel söpörhesse végig a kikötőbejáratot. Ezzel szemben a Sullivan-sziget még a déliek kezén volt, akik erősen tartották magukat a sziget csúcsán fekvő Moultrie-erődben. A *Delfin* számára tehát az látszott a legelőnyösebbnek, hogy szorosan az északi part mentén haladjon, mert így kikerülhette a Morris-sziget ütegeinek tűzét.

A kanyargós torkolatba öt bejárat is vezetett: a Sullivan-átjáró, az Északi-átjáró, az Overall-átjáró, a Fő-átjáró, végül a Lawford-átjáró; ez utóbbiba azonban idegeneknek nem volt tanácsos bemerészkedni, legfeljebb elsőrangú felszereléssel és hét lábnál is alacsonyabban merülő hajóval. Az Északi- és az Overall-átjárót az északiak tüzésége végigsöpörhette: ezek tehát szintén nem jöhettek szóba. Ha James Playfairnek módjában lett volna választani, a Fő-átjárón keresztül kormányozta volna a gőzöst; ez volt a legbiztonságosabb, kanyarjait is könnyű volt követni, mégis a körülmények alakulására kellett bízni magukat és aszerint határozni. Egyébként, a *Delfin* kapitánya tökéletesen ismerte ennek a tengerrésznek minden titkát, összes veszélyeit, a vízállást apálykor, az áramlatokat. Így hát bármelyik szűk átjáróba hatolnak is be, teljes biztonsággal tudja irányítani hajóját. Csak bejutni - ez a döntő feladat.

Természetesen ehhez sok tengerésztapasztalatra és a *Delfin* teljesítőképességének pontos ismeretére volt szükség.

Mindehhez ráadásul két északi hadihajó cirkált Charleston előterében. Mathew másodkapitány tüstént felhívta rájuk James Playfair figyelmét.

- Úgy látszik - szólt - meg akarják tudakolni, mit keresünk ezen a környéken.

- Kíváncsiskodnak? Úgy hát nem adunk nekik választ - felelte a kapitány -, hadd vesszen kárba az igyekezetük.

Eközben a két hajó teljes gőzzel a *Delfin* irányába tartott, amely folytatta útját, gondosan ügyelve, hogy kívül maradjon ágyúik lőtávólán. De hogy időt nyerjen és megtévessze az ellenséges szándékú hajókat, James Playfair délnyugatnak fordult. Ezek valóban azt hitték, hogy a *Delfin* a Morris-sziget mellett akar elhajózni. Ott pedig olyan ütegek, olyan ágyúk fogadják, melyek egyetlen lövéssel el tudják sülyeszteni az angol hajót. Így az északiak engedték a *Delfint* délnyugati irányban futni, a heves üldözést abbahagyták, csupán továbbra is szem előtt igyekeztek tartani.

Körülbelül egy óra hosszat a hajók közti távolság nem változott. Egyébként James Playfair, hogy a cirkálókat a *Delfin* igazi gyorsasága felől tévedésben tartsa, csak félgőzzel haladt, a tolattyúk sebességét csökkentette. A kéményből gomolygó fekete füstfelhő azonban elárulta, hogy a legnagyobb gőznyomásra és ennek megfelelően a legnagyobb sebességre készülnek fel.

- Nemsokára csodálkoznak majd - mondta James Playfair -, ha meglátják, miként siklunk ki a kezükből.

---

³ A híres amerikai író, Edgar Poe, erre a szigetre helyezte legérdekesebb történeteinek színhelyét. (Verne jegyzete.)

Amint a Morris-sziget közelébe értek, az ágyúk toroka elé, melyeknek lőtávolságát sem ismerték, a kapitány gyorsan irányt változtatott, szinte egy helyben fordult a hajóval és északra indult, a cirkálókat két mérföldnyire maga mögött hagyva szélirányban. Ezek most már megértették a gyors manőverből a gőzös szándékát és üldözőbe vették. De már elkéstek. A *Delfin*, teljes gőzzel működő csavarjai segítségével megkétszerezte sebességét és a part felé közeledve faképnél hagyta őket. Az északiak lelkiismeretük megnyugtatólására néhány ágyúgolyót utána küldtek, de nem sokat értek lövedékeikkel, mert féltávolságnyra sem tudták a célt megközelíteni. Délelőtt tizenegykor, kihasználva csekély merülését, a gőzös teljes sebességgel behatolt a keskeny csatornába, a Sullivan-sziget partjai mentén. Itt már biztonságban volt, mert az északiak egyetlen hajója sem merte volna követni a csatornába, melynek átlagos mélysége apály idején nem haladta meg a tizenegy lábat.

- Hogyan - kiáltott Crockston -, hát ily könnyen megy a dolog?

- Ó, Crockston mester - felelt James Playfair -, nem bejutni nehéz ide, hanem innen eltávozni!

- Ah - mondta az amerikai -, ez aztán egy cseppet sem nyugtalanít. Ilyen hajóval, mint a *Delfin* és ilyen kapitánnyal, mint Playfair úr, akkor jövünk be és megyünk el, amikor akarunk!

Eközben James Playfair távcsövén keresztül nagy figyelemmel vizsgálta a hajó számára kínáló utat. A partszakasztól kitűnő térképek feküdtek előtte, melyeknek segítségével fennakadás, tétovázás nélkül haladhatott.

Amint a hajó befutott a Sullivan-sziget mentén húzódó szűk öbölnyílásba, James a Moultrie-erőd közepe irányában északnyugat-nyugatra fordította a kormányt, s mindaddig így tartotta, míg csak a sötét tömbként meredő Pickney-vár fel nem tűnt észak-északkeletre, a magános kis Shute's Folly szigeten. A másik oldalon, a balparti Sumter-erődtől két fokkal északra a Johnson-erőd tömbje nézett velük farkasszemet.

Ebben a pillanatban a Morris-sziget ütegei néhány ágyúgolyót küldtek üdvözlésként, de a hajó sértetlen maradt. Hajszálnyi eltérés nélkül folytatta útját; elhaladt a Sullivan-sziget csücskén fekvő Moultrie városka előtt és elérte a tulajdonképpeni kikötőöblöt.

Balfelől nemsokára elmaradt a Sumter-erőd is, mely most már biztosította hátát az északi ütegek tüzetől.

Ez az amerikai polgárháborúban oly híressé vált erőd három és egyharmad mérföldnyire fekszik Charlestontól és körülbelül egy-egy mérföldnyire az öböl mindkét végétől. Csapott ötszög alakra építették, egy mesterséges szigeten, amelyet tíz év alatt hordtak össze massachusettsi gránitból, több mint kilencszázezer dollár költséggel.

1861. április 13-án ebből az erődből üzték ki Andersont és az északi csapatokat, falain csattantak a szakadár államok első ágyúgolyói. Lehetetlen volna felbecsülni, milyen óriási mennyiségű vas és ólom zúdult már rá azóta az északiak ütegeiből. Mindazonáltal közel három évig tartotta magát. Néhány hónappal a *Delfin* ottjárta után végül is elesett a vontcsövű Parrott-ágyúk háromszázfontos⁴ bombáinak tüzeiben, melyeket Gillmore tábornok állíttatott fel a Morris-szigeten.

Ekkor azonban még teljes erővel tartotta magát és a hatalmas gránit ötszög felett még ott lengett a déli szövetségesek lobogója.

Mihelyt az erődöt is elhagyták, feltűnt Charleston városa az Ashley és a Cooper folyó közt; mint hegyes ék nyúlt az öböl vizébe.

---

⁴ Font (súlymérték) kb. fél kilogramm.

James Playfair a kikötőbejáratot jelző bóják közt vezette hajóját, dél-délnyugatra elhagyva Charleston világítótornyát, mely a Morris-sziget dombjai mögül még odalátszott. Az árbocra kitűzette az angol lobogót és csodálatos fürgeséggel kanyargott a kikötő vizén.

Balra elhagyták a vesztegzárt jelző bóját és most már szabadon haladtak az öböl közepén. Halliburtt kisasszony fent állt a parancsnoki hídon, és amint a várost nézte, ahol apját rabként őrzik, szemét előntötte a könny.

A kapitány parancsára végül lassulni kezdett a gőzös futása, és megszabadulva a déli és keleti part ütegeitől, a *Delfin* csakhamar lehorgonyzott az északi kereskedelmi kikötő rakpartjánál.

HETEDIK FEJEZET A DÉLIEK TÁBORNOKA

Amikor a *Delfin* a charlestoni partnál kikötött, nagy tömeg fogadta lelkes éljenzéssel. A szigorú tengerzár mögött a város lakói elszoktak már az európai hajók látogatásaitól. Csodálkozva kérdezték egymástól, mit keres partjaikon ez a nagy gőzös, melynek árbocán büszkén leng az angol lobogó. Amint megtudták a hajó célját, hogy miért is hatolt át a Sullivan-sziget szorosain, amikor elterjedt a híre, hogy bordái mögött egy egész rakomány tiltott hadiszert őrizget, megkétszereződött az örömujjongás.

James Playfair pillanatnyi késlekedés nélkül felkereste a város katonai parancsnokát, Beauregard tábornokot. Ez a legnagyobb szívélyességgel fogadta a *Delfin* ifjú kapitányát, aki a legjobbkor érkezett, mert a harcosok ruházata és lőszerke már fogytán volt. Megállapodtak tehát, hogy a kirakodást a legnagyobb gyorsasággal végzik el, és az angol matrózok mellé még sok munkáskezet adnak segítségül.

Mielőtt a hajót elhagyta, Playfairnek ismét meg kellett hallgatnia Halliburtt kisasszonyt, aki heves kéréssel ostromolta apja ügyében. A fiatal kapitány teljes szívvel a lány rendelkezésére állt.

- Jenny kisasszony - mondta -, számíthat rám; a lehetetlent is megkísérlem édesapja megmentésére, de remélem, hogy az ügy nem jár majd ilyen nehézséggel; még ma beszélek Beauregard tábornokkal és anélkül, hogy nyíltan felkérném Halliburtt úr szabadonbocsátására, meg fogom tőle tudni, miként tartják fogva: becsületszóra meghagyták-e szabad mozgását, vagy börtönbe zárták.

- Ó, szegény apám - sóhajtott Jenny -, nem is tudja, hogy ily közel van a lánya. Miért nem repülhetek karjaiba?

- Egy kis türelmet még, Jenny kisasszony. Nemsokára újra megcsókolja édesapját. Számíthat rá, hogy a legnagyobb odaadással cselekszem, de óvatosan és meggondoltan.

Így tehát, miután valódi üzletemberként képviselve cégének érdekeit átadta a *Delfin* rakományát a tábornoknak és olcsó áron hatalmas gyapotkészletet kötött le, James Playfair, hűen ígéretéhez, közérdekű eseményekre terelte a szót.

- Ön tehát - mondta Beauregard tábornoknak - bízik a rabszolgatartó államok győzelmében?

- Egyetlen percig sem kételkedem a végső győzelemben és Lee csapatai rövidesen Charlestont is felszabadítják az ostromzár alól. Egyébként, mit vár az északi államoktól? Még ha fel is tételeznénk azt - bár ez lehetetlen -, hogy Virginia, a két Carolina, Georgia, Alabama, Mississippi államok kereskedő városait hatalmukba kerítenék, mit érnének vele? Urai lehetnek igazában egy olyan országrésznek, melyet sohasem lesznek képesek meghódítani? Kétségtelen, hogy nem, és szerintem, ha győznének is, nemigen tudnának mit kezdeni ezzel a győzelemmel.

- Ön feltétlenül megbízik katonáiban? - kérdezte a kapitány. - Nem fél, hogy Charleston belefárad a pusztító ostromba?

- Nem, árulástól nem félek. Egyébként irgalom nélkül kivégeztetném az árulókat, és ha csak a legjelentéktelenebb északpárti mozgalmat fedezném is fel, tűzzel-vassal felégetném magát a várost is. Jefferson⁵ Charlestont rábízta, és elhiheti, hogy Charleston biztos kezekben van.

- Vannak északi foglyai? - kérdezte James Playfair, rátérve a beszélgetés legérdekfeszítőbb tárgyára.

- Vannak, kapitány úr - felelte a tábornok. - Éppen itt. Charlestonban dördült el a polgárháború első puskalövése és az itt tartózkodó rabszolgaságellenes érzelmű polgárok megpróbálták ellenállni, de levertük őket. Ezek hadifoglyokként a kezünkbe kerültek.

- Sokan vannak?

- Mintegy száz fő.

- A város területén szabadon mozoghatnak?

- Szabadon jártak, míg egyszer összeesküvés nyomára nem bukkantam köztük. A vezérük összeköttetést tudott teremteni az ostromló csapatokkal és tájékoztatta őket a város helyzetéről. Így kénytelen voltam elzáratni ezeket a veszedelmes vendégeket és néhányan közülük már csak akkor fogják börtönüket elhagyni, midőn a vár árkanak szélére kell állniok, ahol tíz puskagolyó majd örökre leszámol északpárti érzelmeikkel.

- Hogyan? Kivégzik őket? - kiáltott fel a fiatal kapitány s nem tudta legyőzni reszketését.

- Úgy bizony, és elsőnek a vezérüket. Az ilyen mindenre elszánt ember igen veszélyes egy ostromlott városban. Iratait elküldtem Richmondba, az elnöki hivatalba, és egy héten belül visszavonhatatlanul megpecsételődik a sorsa.

- Ki ez az ember, akiről beszél? - kérdezte James Playfair a lehető legközönyösebb hangon.

- Egy bostoni újságíró, egy megveszekedett rabszolgaságellenző, Lincoln⁶ fanatikus híve.

- És hogy hívják?

- Jonathan Halliburtt.

- Szegény ördög! - mondta James, visszafojtva izalmát. - Akármit is tett, sajnálatraméltó. Tehát ön úgy hiszi, főbelövik?

- Biztos vagyok benne - felelte Beauregard. - Gondolja meg, háború van! Úgy védekezünk, ahogy tudunk.

- De hiszen ez nem is tartozik rám - mondta a kapitány. - Sőt, amikor a kivégzésre sor kerül, én már messze járok innen.

- Hogyhogy? Ön máris távozásra készül?

- Bizony, tábornok úr. Első az üzlet! Amint a gyapot berakodásával végeztünk, újra kifutunk a tengerre. Eljutottam Charlestonba, idáig rendben van minden, de vissza is kell jutnom. Ez a legnehezebb! A *Delfin* kitűnő hajó; olyan gyors, hogy fittyet hány az északi flotta bármelyik hajójának. De bármekkora is a sebessége, nem versenyezhet a százfontos ágyugolyókkal,

---

⁵ Davis Jefferson, a szakadár déli államok elnöke. (Nem azonos Thomas Jeffersonnal, a Függetlenségi Nyilatkozat - 1776. július 4. - szerzőjével.)

⁶ Abraham Lincoln (1809–1865) az Egyesült Államok elnöke, a rabszolgaság eltörlője. Ő szervezte meg az északi államok győzelmét.

melyekből ha csak egy is beletalál a törzsébe vagy a gépházba, alaposan keresztül húzza üzleti számításaimat.

- Ahogy akarja, kapitány úr! - felelte Beauregard. - Ilyen helyzetben nem adhatok tanácsot. Ön a mesterségét gyakorolja és ez így is van rendjén. Az ön helyében én is úgy tennék, mint ön. Most egyébként sem nagyon kellemes itt Charlestonban; hajójának nem nyújt túlságosan biztos védelmet ez a kikötő, ahol alig van nap, hogy ne röpködnének ágyúgolyók. Akkor indul útnak, amikor jónak látja. Csak még egy rövid felvilágosítást. Hány északi hajó cirkál Charleston körül és milyen erőt jelentenek?

James Playfair igyekezett kielégítően válaszolni a tábornok kérdéseire és szívélyesen elbúcsúzott. Gondterhelten tért vissza a *Delfinre*, mert az imént szerzett hírek lesújtották. - Mit mondjak Jenny kisasszonynak? - töprengett magában. - Felvilágosítsam Halliburtt urat szörnyű helyzetéről? Vagy jobb, ha a fenyegető veszélyről mitsem sejt? Szegény gyermek.

Még ötven lépésnyire sem volt a katonai kormányzó házától, mikor Crockstonba ütközött. A nemesszívű amerikai szemmel tartotta, mióta elindult.

- Nos, kapitány úr?

James Playfair mozdulatlan pillákkal nézett Crockstonra, úgyhogy ez rögtön megértette: a kapitány kedvezőtlen hírral tért vissza.

- Beszél Beauregard-ral? - kérdezte.

- Beszéltem - felelte James Playfair.

- És szóba hozta Halliburtt urat?

- Nem: éppen ő hozta szóba.

- És hát... kapitány úr?

- És hát!... Ugye, mindent elmondhatok neked, Crockston?

- Mindent, kapitány úr.

- Nos hát, Beauregard tábornok közölte velem, hogy gazdátat egy héten belül kivégzik.

Erre a hírre Crockstonon kívül mindenki más dühbe jött vagy a fájdalomtól lesújtva felkiáltott volna. De az amerikai, aki semmitől nem ijedt meg, szinte mosolyogva ennyit mondott:

- Ó, az nem számít!

- Hogyhogy nem számít! - kiáltotta James Playfair. - Azt mondtam, hogy Halliburtt urat egy hét múlva főbelövik és erre azt mondog: nem számít?

- Nem, hogyha hat napon belül a *Delfin* fedélzetére tud jönni és a hetediken a *Delfin* már kint jár a nyílt tengeren.

- Így már jól van - mondta a kapitány kezet szorítva Crockstonnal. - Értelek, derék fickó. Te az elhatározások embere vagy és én szívesen hagynám magamat levegőbe repíteni Jenny kisasszonyért, nem törődve Vincent bácsival és a *Delfin* rakományával.

- Senkinek nem kell a levegőbe repülni - felelte az amerikai. - Ez csak a halaknak volna hasznos. Az a fontos, hogy kiszabadítsuk Halliburtt urat.

- Tudod, hogy ez nem könnyű dolog!

- Bah - fintorgott Crockston.

- Nem kevesebbről van szó, minthogy egy szigorúan őrzött rabbal kell megteremteni az összeköttetést.
- Kétségkívül.
- Szinte csodával határos szöktetést kell sikerrel véghezvinni!
- Bah! - szólt ismét Crockston. - Egy rabot jobban foglalkoztat a szökés gondolata, mint a börtönört az őrzése. Tehát a rab mindig sikerrel kísérheti meg a szökést. Az esélyek az ő számára a kedvezőbbek. Éppen ezért, a mi közreműködésünkkel Halliburtt úr meg fog menekülni.
- Helyesen okoskods, Crockston.
- Mint mindig.
- De hát hogyan kezdesz hozzá? Tervet kell készíteni, és a szükséges óvintézkedéseket meg kell tenni.
- Töröm majd a fejem.
- És mi lesz Jenny kisasszonnyal, ha megtudja, hogy édesapját halálra ítélték és hogy bármelyik nap megérkezhet a kivégzési parancs?
- Nem tudja meg és kész.
- Úgy van, nem szabad megtudnia. Így jobb neki is, nekünk is.
- Hol van Halliburtt úr börtöne? - kérdezte Crockston.
- A fellegrárban - felelte James Playfair.
- Rendben van. Most aztán a fedélzetre!
- A fedélzetre!

NYOLCADIK FEJEZET A SZÖKÉS

Jenny kisasszony a *Delfin* hátsó fedélzetén ült és aggodalommal telve, türelmetlenül várta vissza a kapitányt. Amint végre meglátta, egyetlen szót sem tudott kiejteni, de szemei nagyobb hévvel faggatták James Playfairt, mint ahogy szóval képes lett volna.

Crockston tapintatára is számítva, a kapitány csak azt mondta el a lánynak, ami édesapja fogóságának körülményeire vonatkozott. Azt mondta, hogy óvatosan puhatolódzott Beauregardnál a hadifoglyok helyzetéről. Minthogy benyomása szerint a tábornok nincs nagy jóindulattal irántuk, tartózkodott kérésével előhozakodni, inkább a körülmények alakulására akarja bízni a megoldást.

- Minthogy Halliburtt úr nem mozoghat szabadon a városban, a szökés jóval nehezebb, de végére járok az ügynek és esküszöm, Jenny kisasszony, hogy a *Delfin* nem távozik Charleston kikötőjéből, míg édesapja itt nincs a fedélzeten.

- Köszönöm, James úr - mondta Jenny -, teljes szívemből köszönöm.

James Playfair e szavakra úgy érezte, hogy szíve majd kiugrik a mellkasából. Könnytől fátyolos szemmel, akadozó szavakat ejtve közeledett a lányhoz. Talán éppen megvallotta volna túlaradó érzelmeit, mikor Crockston közbeszólt.

- Ezzel még nincs minden megoldva - mondta - és most nincs itt az érzelmeskedés ideje. Tanácskoznunk kell, méghozzá eredményesen.

- Van valami terved, Crockston? - kérdezte a lány.

- Nekem mindig van tervem - felelte az amerikai. - Ez a szakmám.

- És jó a terved? - szólalt meg James Playfair.

- Kitűnő, jobbat a washingtoni miniszterek sem tudnának kifundálni. Mintha Halliburtt úr máris itt állna a fedélzeten.

Crockston olyan biztonsággal és ugyanakkor oly jókedvűen mondta mindezt, hogy mértéktelenül kétkedő léleknek kellett lennie, aki nem osztotta volna véleményét.

- Akkor meghallgatjuk, Crockston - mondta James Playfair.

- Rendben van. Kapitány úrnak újra fel kell keresnie Beauregard tábornokot és egy szívességet kell tőle kérnie, melyet ő bizonyára nem tagad meg.

- Milyen szívességet?

- Azt kell mondania, hogy van itt a hajón egy gonosz ember, egy cégéres gazfickó, akivel meggyűlt a baja, mert a tengeren lázadást szított a legénység között, szóval egy átkozott csibész - és kérjen engedélyt, hogy a citadellába zárathassa, de majd induláskor engedjék vissza, hogy Angliába szállíthassa és átadhassa hazája igazságszolgáltatásának.

- Helyes! - felelte James Playfair szinte mosolyogva. - Megteszem ezt, és Beauregard készségesen teljesíteni fogja kérésemet.

- Ebben egészen biztos vagyok - szólt az amerikai.

- Hanem - folytatta Playfair -, valami hiányzik.

- Éspedig?

- A gazfickó!
- Itt áll a szeme előtt, kapitány úr.
- Micsoda, az a bizonyos megátalkodott matróz?...
- Én vagyok az, ha nincs ellene kifogása.
- Ó, te drága, nemes lélek! - kiáltott fel Jenny és piciny kacsóival megszorította az amerikai kemény kezét.
- Tedd hát, Crockston - szólt újra Playfair -, most már értelek, és csupán azt sajnálom, hogy nem vehetem át szerepedet.
- Mindenki maradjon csak a maga helyén! Ha ön az én helyembe állna, nagy bajba kerülne, én pedig kivágom magam. Éppen elég gond lesz önnek kihajózni az öbölből, mindkét fél ágyúinak kereszttüzeiben, amiből én magam nehezen tudnék kikászolódni.
- Rendben van. Crockston, folytasd hát.
- Nézzük tehát. Ha egyszer bent vagyok a citadellában, amelyet egyébként jól ismerek, ott majd meglátom, mit kell tennem; de legyen nyugodt, elvégzem a teendőmet. Eközben önnek folytatnia kell a berakodást a hajóra.
- Ó - szólt a kapitány -, az üzlet most csak jelentéktelen részletkérdés.
- Egyáltalában nem. Hát Vincent bácsi? - Mit szól majd hozzá? Egyeztessük csak össze a szívbeli és az üzleti ügyeket! Ezzel egyébként el is tereljük magunkról a gyanút. De gyorsan kell cselekednünk. Készen lesz hat nap alatt?
- Készen.
- Nos hát, e hó huszonkettedikére a *Delfin*nek végeznie kell a berakodással és fel kell készülnie az indulásra.
- Meglesz.
- Január 22-én este, jegyezze meg jól, indítson útnak egy csónakot a legderekkabb matrózokkal White-Pointhoz, a város szélére. Várjanak kilenc óráig és ekkor látni fogják Halliburtt urat meg hűséges szolgálójukat, amint feltűnnek önök előtt.
- De hát hogyan szökteted meg Halliburtt urat és szököl utána magad is?
- Az az én dolgom.
- Drága Crockston - szólt ekkor Jenny -, hiszen te az életedet kockáztatod apám megmen-téséért!
- Ne aggódjék miattam, Jenny kisasszony, higgye el, semmit nem kockáztatok.
- Nos - kérdezte James Playfair -, akkor hát mikor kell lecsukatni téged?
- Még ma. Érti tehát: megrontom a legénységet. Nincs veszteni való időnk!
- Akarsz pénzt? Hasznát veheted abban a bizonyos fellegvárban.
- Pénzzel megvásárolni a börtönőrt? Azt már nem! Ez nagyon drága és ostoba dolog volna. A börtönőr megtartja a pénzt, és a rabot sem engedi el. S igaza is van. Nem, nekem biztosabb módszereim vannak. De néhány dollárt azért kérek: itálra, szükség esetén.
- Hogy leitasd az őrt?

- Nem, nem, egy becsípett őr mindent elronthat. Mondtam már, hogy megvan a magam terve. Csak bízza rám.

- Fogd hát, derék Crockston, itt van tíz dollár.

- Ennyi nem kell, de majd visszaadom a maradékot.

- Felkészültél hát?

- Tökéletesen, a megrögzött gazfickó szerepére.

- Induljunk hát!

- Crockston - szólt meghatottan a lány -, te vagy a legeslegjobb ember a világon!

- Ez nem lep meg - felelte az amerikai, jóságos, széles mosollyal. - Hopp, kapitány úr, valami fontos dolog jutott még eszembe, amire felhívom figyelmét.

- Éspedig?

- Ha a tábornok azt ajánlaná önnek, hogy akasztassa fel azt a bizonyos gazfickót - tudja, hogy van ez katonáéknál, nem sokat teketóriáznak – akkor...

- Akkor?

- Hát akkor kérjen gondolkodási időt.

- Jól van, így lesz.

Még azon a napon tehát, a legénység be nem avatott részének nagy csodálkozására, mintegy tíz matróz kíséretében partra tették a kezén-lábán megbilincselte Crockstont, és félóra sem telt bele, James Playfair kapitány kérése értelmében már vitték is keresztül a városon s hiába ellenkezett, rögtön lajstromba vették a charlestoni fellegvárban.

Ezen a napon és a következőkön is, nagy lendülettel folyt a *Delfin* rakodása. A gőzdaruk szünet nélkül markolták kifelé az európai árut, hogy helyébe rakják a csereárut. Charleston lakossága nagy figyelemmel kísérte ezt a műveletet, buzdították a matrózokat, sőt még segítettek is. Azt mondhatnánk, hogy a derék matrózok voltak e napok hősei. Megbecsülték őket, de James Playfair nem hagyott időt nekik, hogy kiaknázzák az amerikaiak figyelmességét; szüntelenül a sarkukban volt és lázas sietséggel ösztökélte őket. Miért? - ezt természetesen a *Delfin* matrózai nem tudhatták.

Három nap múlva, január 18-án az első gyapotbálák már ott tornyosodtak a hajófenéken. Noha James most már nem ezt érezte szívügyének, a Playfair és Társa cég mégis kitűnő üzletet csinált, mivel olcsó pénzen hozzájutott a Charleston dokkjaiban felhalmozódott nagy mennyiségű gyapothoz.

Eközben Crockstonról semmi hír nem jött. Jennyt szüntelenül gyötörte az aggodalom, bár ennek egyetlen áruló szóval sem adta jelét. A nyugtalanságtól elkínzott arc vonásai azonban helyette is beszéltek, és James biztató szavakkal próbálta megnyugtatni.

- Tökéletesen bízom Crockstonban - mondta. - Hűséges szolga. Önnek, aki jobban ismeri őt, mint én, teljesen nyugodtnak kellene lennie. Higgyen nekem: három nap múlva szívére szorítja édesapját.

- Ó, James úr - érzékenyedett el a lány -, hogyan viszonyozhatom valaha is odaadását? Mi módon róhatjuk le adósságunkat apám és én önnel szemben?

- Majd azt is megmondom, ha angol vizekre érünk - felelte az ifjú kapitány.

Jenny rávetette pillantását, majd lesütötte szemét, melyet előntött a könnyek árja; aztán visszasietett fülkéjébe.

James Playfair azt remélte, hogy a lány nem tudja meg, milyen rettenetes helyzetben van az apja, csak ha már biztonságban lesz. Éppen az utolsó napon azonban az egyik matróz véletlen elszólása felfedte előtte a valóságot. A richmondi kormány választ meghozta az éjszaka egy futár, akinek sikerült az előőrsök vonalán áthatolnia. A válasz Jonathan Halliburtt halálos ítéletét tartalmazta és így a szerencsétlen embernek másnap reggel szembe kellett néznie a puskacsövekkel. A közlő kivégzés híre csakhamar futótűzként terjedt el a városban és egy matróz révén a *Delfin*re is megérkezett. Amikor elmondta a kapitánynak, nem is sejtette, hogy Halliburtt kisasszony a közelben tartózkodik. A fiatal teremtes szívszaggató sikolyt hallatott és eszméletlenül rogyott a fedélzetre. James Playfair kabinjába vitte, de csak a legszívósabb ápolással tudták magához téríteni.

Amint felnyitotta szemét, pillantása a fiatal kapitányra esett, aki ajkára tett ujjával jelezte, hogy teljes csöndben kell maradnia. A lánynak volt ereje hallgatni, elfojtani háborgó, kínzó érzelmeit. James Playfair föléje hajolva azt suttogta fülébe;

- Jenny, két órán belül itt áll maga mellett édesapja, vagy én is ott veszek, ha nem tudom megmenteni.

Aztán a hátsó fedélzetről távozva így szólt magában:

- Meg kell mentenem mindenáron, még ha szabadságáért nekem is, embereimnek is életünkkel kell fizetnünk!

Elérkezett a cselekvés órája. Reggelre teljesen befejeződött a *Delfin* gyapotrakományának elhelyezése; a szénkamrák is telve voltak. A hajó két órán belül indulhatott. James Playfair az északi kereskedelmi kikötőből a kikötőből közepébe vezette a hajót. Így kihasználhatja majd a dagályt, melynek kilenc órakor kellett elérnie a tetőpontot.

Mikor James Playfair elbúcsúzott a lánytól, hét óra volt és meg kellett kezdeni az úti előkészületeket. Eddig a percig Crockston, Jenny és ő tökéletesen megőrizték közös titkukat. De most célszerűnek látszott Mathew másodkapitánynak is feltárni a helyzetet. Ez haladéktalanul meg is történt.

- Parancsára - mondta Mathew, a legcsekélyebb megjegyzés nélkül. - Tehát kilenc órára?

- Kilencre. Azonnal fűtsék be a kazánt, és rakják meg alaposan.

- Rögtön megtörténik, kapitány úr.

- A *Delfin* egy szál kötélén horgonyoz. A kötelet majd elvágjuk és pillanatnyi idővesztés nélkül indulunk.

- Nagyon helyes.

- Tétessen egy fényszóró lámpát a középső árbocra. Sötét az éj és a köd is ereszkedik már. Nem szabad megkockáztatnunk, hogy eltévedjünk, mikor visszafelé indulunk a hajóra. Elővigyázatosságból, kérem, kilenc órától állandóan kongassák a jelzőharangot is!

- Parancsait pontosan végrehajtjuk, kapitány úr.

- És most készítsék fel az útra a kis keskeny naszádot; a legerősebb hat evezőst küldje rá. Azonnal indulok White-Point felé. Ügyeljen kérem, távollétemben, Jenny kisasszonyra. Isten nevében, Mathew kapitány.

- Isten nevében - felelte a másodtiszt.

Azonnal kiadta a megfelelő parancsokat a kazán befűtésére és a csónak felszerelésére. Ez utóbbi néhány perc alatt meg is történt. James Playfair utolsó istenhozzádot mondott Jennynek és beszállt a csónakba. Amint a hajót elhagyta, már láthatta is a kéményből szálló fekete füstfelhőket, ahogy elvegyültek a sűrű ködben.

Áthatolhatatlan volt a sötétség; a szél is elült és a hatalmas kikötőöbölben teljes csönd honolt; a hullámok bágyadtan ringtak. Alig észrevehetően néhány távoli fény reszketett a ködön át. James Playfair megragadta a kormányrudat és biztos kézzel irányította a csónakot White-Point irányába. Körülbelül két mérföldnyi utat kellett odáig megtenniök. James még nappal alaposan megfigyelte a követendő irányt, úgyhogy most nyílegyenesen tarthatott a charlestoni part felső csúcsához.

Nyolcat ütött a Szent Fülöp-székesegyház órája, mikor a csónak orra White-Pointnál partot ért.

Még egy teljes órájuk volt a Crockston által meghatározott időpontig. A part tökéletesen néptelen volt. Csupán az északi és a déli ütegek őrei rótták húsz-húsz lépésnyi sétájukat. James Playfair számolta a perceket. Az idő múlásával nőttön-nőtt türelmetlensége.

Fél kilenckor lépések zaját hallotta. Hátrahagyta embereit az útrakész evezők mellett és előrement. A tizedik lépésnél a parti őrzőpartra ütközött, mely mintegy húsz emberből állt. James elővette övéből a revolvert, eltökélve, hogy szükség esetén használni fogja. De mit tehet ezekkel szemben? A katonák odajöttek a partra.

Az őrzőparat parancsnoka hozzá lépett és a csónakra pillantva megkérdezte tőle:

- Miféle csónak ez?

- A *Delfin* egyik naszádja - felelte a fiatalember.

- És ön kicsoda?

- James Playfair, a kapitány.

- Azt hittem, eltávoztak és már a tengerszorosban járnak.

- Készen állok az indulásra és már valóban úton is kellene lennem, de...

- De?... - kérdezte a parancsnok nyomatékosan.

Hirtelen ötlet villant át James agyán és így felelt:

- Egyik matrózom a citadellában van elzárva, és szavamra, majd elfeledkeztem róla. Szerencsére, még időben eszembe jutott és érte küldtem az embereimet.

- Ahá, az a bűnös matróz, akit vissza akar vinni Angliába?

- Úgy van.

- Itt éppen olyan jól fel tudnak kötni, mint odaát! - mondta a parancsnok, jót nevetve saját tréfáján.

- Azt elhiszem - felelte James Playfair -, de jobb, ha minden a maga rendje-módja szerint történik.

- Rajta hát, sok szerencsét, kapitány úr, és kerülje el a Morris-sziget ütegeit.

- Legyen nyugodt. Ha minden baj nélkül bejöttem, ugyanígy ki is tudok jutni.

- Jó utat!

- Köszönöm.

A kis csapat távozásával csönd borult a fővenypartra.

Ebben a pillanatban kilencet ütött az óra. Ez volt a megbeszéltek időpontja. James úgy érezte, hogy szíve szétpattan a mellében. Füttyszó hangzott. James hasonló fütttyjellel válaszolt; fülét hegyezve figyelt és kezével teljes csöndre intette a matrózokat. Egy nagy, kockás takaróba burkolódzó ember tűnt fel, amint jobbra-balra nézegetett. James hozzáírt.

- Halliburtt úr?

- Én vagyok - felelte a pokrócba burkolt férfi.

- Ó, hála istennek - kiáltotta James Playfair. - Szálljon be azonnal a csónakba. Hol van Crockston?

- Crockston? - csodálkozott Halliburtt. - Miféle Crockston?

- Az az ember, aki kiszabadította, aki idevezette, az ön embere, Crockston.

- Az az ember, aki idekísért, az egyik várbeli fegyőr - felelte Halliburtt.

- Fegyőr? - kiáltott James Playfair.

Szemmel láthatóan nem értette a dolgot és egyszerre ezernyi aggodalom szállta meg.

- Hm, a fegyőr, az ám! - szólalt meg egy ismerős hang. - A fegyőr úgy alszik a cellámban, mint a bunda.

- Crockston! Te vagy az? - lepődött meg Halliburtt úr.

- Gazdám, most egy szót se! Majd mindent elmagyarázunk. Most az életéről van szó. Csónakba! Csónakba!

A három férfi elhelyezkedett a csónakban.

- Húzd meg - vezényelt a kapitány.

A hat evező egyszerre csapott a vízbe.

- Csak előre! - vezényelt James Playfair.

A naszád angolnaként siklott a charlestoni kikötő éjfekete vizén.

KILENCEDIK FEJEZET KÉT TŰZ KÖZÖTT

A csónak, amelyet hat erős kéz hajtott, repült az öböl vizén. A köd egyre sűrűbb lett és James Playfairnek nem kevés fáradságába került, hogy az előre meghatározott irányt tartani tudja. Crockston a csónak orrában telepedett le, Halliburtt úr pedig hátul, a kapitány mellett. A rab, akit az imént úgy meghökkentett szolgájának felbukkanása, beszélni akart vele, de ő egyetlen mozdulattal csendre intette.

Néhány perc múlva azonban, amikor már a csónak kint járt az öböl nyílt vizén, Crockston hajlandó volt megszólalni. Jól tudta, milyen kérdések kergetik egymást Halliburtt úr fejében.

- Úgy bizony, kedves gazdám - mondta -, a börtönőr az én helyemen fekszik a cellámban. Két jókora ökölcsapással elintéztem, egyet kapott a tarkójára, egyet a gyomrába - altató helyett, abban a pillanatban, mikor a vacsorámat hozta. Látja, így háláltam meg neki! Felvettem a ruháját, elszedtem a kulcsait, megkerestem önt, és a katonák orra előtt vezettem ki a fellegvárból. Ennyi az egész!

- És a lányom? - kérdezte Halliburtt úr.

- Ott van a hajó fedélzetén, mely önt is Angliába viszi.

- Itt van a lányom! - kiáltotta az amerikai és felugrott az ülődeszkáról.

- Csak csendesen! - felelt Crockston. - Még néhány perc és megmenekültünk!

A csónak szinte repült a sötétben, de kissé a véletlenre bízva magát. A mély ködben James Playfair hiába kereste a *Delfin* jelzőlámpájának fényét. Úgy érezte, eltévesztette az irányt. A szurokfekete sötétségben a matrózok még az evező tolláig sem láttak el.

- Mi lesz most, James úr? - kérdezte Crockston.

- Már több mint másfél mérföldet kellett megtennünk - felelt a kapitány. - Te sem látsz semmit, Crockston?

- Semmit. Pedig jó a szemem. No, de annyi baj legyen, előbb-utóbb megtaláljuk. Ők még nem is sejtenek semmit...

Még be sem fejezte a mondatot, amikor egy rakéta hatolt a sötétségen át és bámulatos magasan szétterült.

- Ez jeladás! - kiáltott fel James Playfair.

- Az ördögbe is! - mondta Crockston - ez csak a citadellából jöhet. Várjunk csak!

Még egy, aztán egy harmadik rakéta lövellt az első nyomában és rögtön utánuk hasonló jelzést adtak a szemközti irányból, egy mérföldnyire a csónaktól.

- Ezt a Sumter-erődből engedték fel - kiáltotta Crockston. - A szökést jelzik. Gyerünk az evezővel! Lelepleztek!

- Húzzátok meg erősen, barátaim - kiáltotta James Playfair, embereit biztatva. - A rakéták a mi utunkat is megvilágították. A *Delfin* alig nyolcszáz yardnyira van előttünk. Figyeljetek csak! A fedélzeti harangot is hallom már. Csak rajta, előre! Húsz aranyat kaptok, ha öt perc alatt megérkezünk!

A matrózok előre röpitették a naszádot, melynek éle pengéként hasította a hullámokat. Minden szív hevesen dobogott. Ágyú dördült a város felől és Crockston, inkább hallotta, semmint látta, hogy hús ölnyire a csónaktól valami elsuhan. Csak az ágyúgolyó lehetett.

A *Delfin* harangja most teljes erővel hangzott. Már közel jártak. Még néhány evezőcsapás és a csónak hozzásimult a hajó falához. Ismét néhány másodperc és Jenny édesapja karjaiba röpült.

A naszádot rögtön felhúzták és James Playfair futott a parancsnoki hídra.

- Mathew kapitány, elegendő a göznyomás?

- Igenis, kapitány úr.

- Vágják el a horgonykötelet és teljes gőzzel előre!

Néhány pillanat múlva a két csavar már a főcsatorna felé hajtotta a gőzöst, egyre távolodva a Sumter-erődtől.

- Mathew kapitány - mondta James -, nem számíthatunk arra, hogy a Sullivan-sziget melletti átjárón haladjunk át; éppen a déli csapatok tüzébe kerülnénk. Haladjunk az öböl jobboldalán, amennyire csak lehet, közel a parthoz; mégha így az északi ütegek tüzének ki is tesszük magunkat. Biztos kézben van a kormány?

- Igenis, kapitány úr.

- El kell oltani a jelzőlámpát és minden más fényt a fedélzeten. Éppen elég, sőt túlsok is a gépezet időnkénti felvillanása, de ezt nem tudjuk megakadályozni.

Míg beszéltek, a *Delfin* már rendkívüli sebességgel haladt előre. Amint azonban elfordult, hogy a charlestoni öböl jobbpartjához közeledjék, át kellett haladnia egy bejáró csatornán, mely a Sumter-erőd közelében vezetett el. Néhány percnyi utat félmérföldnyire az erőd alatt kellett megtenniük. Ekkor az erőd összes lőréseiben egyszerre torkolattűz lobbant és a gőzös orra előtt iszonyatos robajjal golyózapor csapott a vízbe.

- Elhamarkodtátok, ügyetlenek! - kiáltotta James Playfair és felnevetett. - Még több gőzt, főgépész úr! Két sortűz között ki kell siklanunk!

A fűtők rakták a kazánt és a *Delfin* úgy remegett minden ízében a gép erőteljes lökéseitől, mintha bármelyik pillanatban szét akarna esni.

Ekkor eldördült a második sortűz és újabb golyózapor csapott a vízbe - most már a gőzhajó mögött.

- Elkésetetek, ostobák! - kiáltotta a kapitány szinte üvöltve.

Crockston ott állt a hídon és megszólalt:

- Ezen túljutottunk. Még néhány perc és leráztuk a délieket.

- Tehát úgy hiszed, hogy nincs már félnivalónk a Sumter-erődtől? - kérdezte James.

- Nincs bizony, de annál inkább a Moultrie-erőd ütegeitől, a Sullivan-sziget végében; igaz, hogy legfeljebb fél percnyi idejük lesz arra, hogy rajtunk üssenek. El kell találniok az alkalmas pillanatot és ugyancsak jól kell célozniok, ha pályáznak ránk. De már közelükben is járunk.

- Rendben van. A Moultrie-erőd fekvése lehetővé teszi, hogy egyenesen a főcsatornába térjünk. Lőjetek hát! Gőzt neki!

Abban a szempillantásban, mintha maga James Playfair vezényelte volna a sortüzet, háromszoros villámfény lobbant az erőd falán. Félelmetes dörgést hallottak, majd recsegés-ropogást a gőzös fedélzetén.

- Mathew - kiáltott a hajó orrában tartózkodó helyettesének a kapitány -, mi történt?

- Az orrárboc rúdja a tengerbe zuhant.

- Megsebesült valaki?

- Senki, kapitány úr.

- Ördögbe a vitorlákkal! Csak egyenesen be az átjáróba! Egyenesen előre! Tartson a sziget irányába!

- A délieket leráztuk! - kiáltotta Crockston. - Ha már hajónk nem kerülhet el néhány ágyúgolyót a gyomrába, szívesebben látom az északiak golyóbisait. Azokat szívesebben nyelem le!

Még valóban nem voltak túl a veszélyen, szó sem volt arról, hogy a *Delfin* máris megúsza volna a kockázatos áttörést. Ugyanis, ha a Morris-szigeten néhány hónappal később felállított félelmetes lövegek ekkor még nem is működtek, a meglevő ágyúk és mozsarak is könnyűszerrel elsüllyeszthettek egy akkora hajót, mint a *Delfin*.

A Sumter- és a Moultrie-erőd sortüze felriasztotta a szigeten állomásozó északi csapatokat és a tengerzárát biztosító őrhajó személyzetét. Az ostromló csapatok nem sokat érthettek ebből az éjszakai csatározásból. Azt látták, hogy nem ellenük irányul; de résen kellett lenniök és készen is álltak a beavatkozásra.

James Playfair is erre gondolt, amikor a Morris-sziget mellett haladtak. Aggodalma jogos volt, mert egy negyedóra sem telt bele, és fények villantak az éjszakában; a kisméretű gránátok záporként hullottak a gőzös körül és ahogy a tengerbe csapódtak, a mellvédig fröccsentették a vizet. Néhány golyó a *Delfin* fedélzetére is hullott, de nem robbant fel, úgyhogy a hajó megmenekült a biztos pusztulástól.

Mert valójában - mint később megtudták - ezek a gránátok robbanásakor százfelé fröccsennek és százhusz négyzetlábnyi területet lángba borítanak, olthatatlan tűzzel, mely husz percig lobog. Egyetlen ilyen gránát porrá égethet egy egész hajót. A *Delfin* szerencséjére a gránátot csak nemrég találták fel és még nem tökéletesítették; kilövés után a rosszul kiszámított forgómozgás felbillentette és amint lezuhant, a tövére esett, ahelyett, hogy orrával ért volna célt, pedig ott volt elhelyezve a gyújtószerkezet. Csupán ez a szerkezeti hiba mentette meg a *Delfint* a biztos pusztulástól; a csekély súlyú lövedékek becsapódása nem okozott nagy kárt és a túlhevített gőz erejével a hajó folytatta útját a szorosban.

E pillanatban Halliburtt James Playfair tilalma ellenére leányával felment a parancsnoki hídra. A kapitány igyekezett rábírni őket, hogy térjenek vissza fülkájukbe, de Jenny kijelentette, hogy mellette marad.

Halliburtt úr pedig, aki az imént értesült megmentője nemes viselkedéséről, egy szót sem tudott szólni, csak megszorította kezét.

A *Delfin* eközben iszonyú sebességgel haladt a nyílt tenger felé. Már csak három mérföldnyi út volt hátra az Atlanti-óceánig. Ha a tengerszoros kijárata szabad, megmenekültek. James Playfair csodálatosan jól ismerte a charlestoni öböl minden titkát és a sötét éjszakában felülmúlhatatlan biztonsággal irányította a hajót. Teljes joggal bízhatott a merész szökés sikerében, csakhogy az előbástyáról most egy matróz odakiáltott neki:

- Hajó a láthatáron!

- Hajó? - kiáltott vissza James.

- Igenis, balra hátul!

A köd kissé megritkult, úgyhogy megpillanthatták a nagy hadihajót, mely éppen a kijáratot akarta elzárni és a *Delfin* útjában megakasztani. Bárhogyan is, de ki kell kerülniök; tovább kell fokozni a hajógép teljesítőképességét, hacsak nem akarnak ott pusztulni.

- Jobbra a kormányt, amennyire csak lehet! - üvöltötte a kapitány.

Aztán a gépek fölött húzódó kis függőhídra lépett. Utasítására az egyik csavart kikapcsolták és a másik segítségével a *Delfin* olyan csodálatos gyorsasággal és olyan kissugarú körben kanyarodott el, mintha saját tengelye körül forgott volna. Így elkerülte, hogy az északi hadihajó keresztezze útját és most vele versenyezve rohant a szoros kijárata felé. Minden a gyorsaságon múlt.

James Playfair világosan látta, hogy ezen áll vagy bukik a legénység sorsa, saját sorsa, Jennyé, édesapjáé. A fregattnak még tekintélyes előnye volt velük szemben. A kéményen kitóduló fekete füstfellegek elárulták, hogy tovább hevíti kazánját. James Playfair sem akart hátramaradni.

- Milyen a feszültség? - kiáltott a főgépész felé.

- A maximális - felelte ez. - A gőz már a biztosítószelepeket fessegeti.

- Terheljék le a szelepeket! - parancsolta a kapitány.

A hajó felrobbanásának kockázatát is vállalva teljesítették parancsát.

A *Delfin* sebessége egyre nőtt; a dugattyúk félelmetes gyorsasággal mozogtak; a gép talpazatán remegtek a lemezek a gyors rázkódástól; a látvány még a legharcedzettebb szíveket is megdobogtatta volna.

- Szorítsátok! - kiáltotta James Playfair - egyre csak szorítsátok!

- Lehetetlen - felelte nemsokára a gépész -, a biztosítószelepek már légmentesen el vannak zárva. A tüztér zsúfolásig megrakva.

- Nem számít! Tömjetelek még belé szesszel átítatott gyapotot! Mindenáron meg kell előznünk a fregattot és kijutnunk a szorosból!

Ezekre a szavakra még a legelszántabb matrózok is egymásra néztek, de nem késlekedtek. Átdobtak néhány bálagyapotot a gépházba. Kinyitottak egy szesztartályt, tartalmát a bálákra öntötték és ezt a jól égő keveréket bedobták az izzó tüztérbe. Nem volt veszélytelen vállalkozás. A lángok ropogásában a fűtők még egymás szavát sem hallották. A kazán falának lemezei csakhamar fehéren izzottak; a dugattyúk pergése már a mozdony dugattyúinak járását idézte fel; a fesz mérők iszonyatos nyomást jeleztek; a gőzös repült a hullámokon; eresztékei recsegték-ropogtak; kéménye füstfelhőkkel vegyes lángfelhőket okádott. A szédítő, eszeveszett száguldásban csakhamar elérték a fregattot, el is hagyták, alaposan megelőzték és tíz perc se telt el, már kiértek a csatornából.

- Megmenekültünk! - kiáltott fel a kapitány.

- Megmenekültünk! - zúgták a matrózok is és tapsoltak.

Délnyugat felé már eltűnőfélben volt a charlestoni világítótorony; fénye egyre halványodott és már azt hitték, hogy minden veszélyen túljutottak, mikor egy gránát süvített bele az éjszakába. Egy nyílt vízen cirkáló ágyúaszád lőtt rájuk. A lövedéket könnyű volt nyomon követni, mert gyújtószerkezete tűzcsíkot vont maga mögött.

Ezek a pillanatok leírhatatlan szorongást váltottak ki; mindenki elhallgatott; mindenki borzadállyal bámulta a lövedék parabolapályáját; meg sem kísérelhették, hogy kitérjenek. A gránát egy fél perc múlva iszonyatos robajjal a *Delfin* elejére csapódott.

A megrémült matrózok a hajó hátsó részére özönlöttek, senki nem merte az ágyúgolyót megközelíteni. A gyújtószerkezet közben élénk sistergéssel lobogott.

Egyetlen bátor ember akadt csak, aki odarohant a borzalmas pusztítómasinához: Crockston. Hatalmas kezeivel megragadta a gránátot, pedig közben a gyújtószerkezet ezerszámra köpdöste a szikrát, majd emberfeletti erőfeszítéssel áthajította a korláton.

Alig ért a gránát a vízbe, félelmetes dőrejjel felrobbant.

- Hurrá! Hurrá! - kiáltotta egy emberként a *Delfin* legénysége, míg Crockston markát dörzsölte.

A gőzhajó nemsokára már az Atlanti-óceán hullámaint hasította. Ködbe vesztek az amerikai partok, a láthatáron villózó fények pedig azt jelezték, hogy teljes erővel tombol a harc a Morris-sziget ütegei és Charleston erődjei között.

TIZEDIK FEJEZET A SZENT MUNGO SZÉKESEGYHÁZBAN

Mire a nap felkelt, teljesen eltűntek az amerikai partok. Egyetlen hajó sem tűnt fel a láthatáron és szédítő sebességét csökkentve a *Delfin* nyugodtan folytatta útját a Bermuda-szigetek irányában.

Felesleges volna elbeszélni, hogyan folyt le az átkelés az Atlanti-óceánon. Hazafelé semmi sem zavarta útjukat és tíz nappal a charlestoni indulás után feltűnt Írország partszegélye.

Vajon a leggyanútlanabb ember is nem látta-e előre, mi fog lejátszódni az ifjú kapitány és a lány közt? Viszonozhatta-e Halliburtt megmentőjének odaadását és bátorságát másképpen, minthogy a legbolderabb férjévé tegye? James Playfair nem várta meg míg angol vizekre érnek, hanem már korábban nyilatkozott apának és lánynak szíve túlradó érzéseiről, és ha hihetünk Crockstonnak, Jenny kisasszony e vallomást leplezetlen örömmel fogadta.

Így történt, hogy ez év februárjának 14. napján nagy tömeg gyűlt össze Glasgow ősi székesegyházának, a Szent Mungo templomnak nehéz boltívei alatt. Volt köztük tengerész, üzletember, gyáros, városi tisztviselő, jóformán mindenféle ember. A derék Crockston volt a menyasszonyi ruhában pompázó Jenny kisasszony házassági tanúja; a nemes férfiú csak úgy ragyogott aranygombos zöld frakkjában. Vincent bácsi is tanúként állt unokaöccse mellett.

Egyszóval: most tartották James Playfairnek, a glasgow-i Vincent Playfair és Társa cég beltagjának és a bostoni Jenny Halliburtnak az esküvőjét.

A szertartás nagy pompával folyt le. Mindenki ismerte a *Delfin* történetét és mindenki úgy találta, hogy az ifjú kapitány méltó jutalmat kap nemes tettéért. Csupán ő érezte úgy, hogy érdemén felül van jutalmazva.

Este nagy ünnepség következett Vincent bácsi lakásán, nagy vacsora, nagy vigalom és nagy pénzosztás a Gordon utcában összegyűlt nép között. Az emlékezetes lakomán Crockston, bár illő határok közé szorította magát, csodálatos étvágyról tett tanúságot.

Mindenki boldognak érezte magát ezen az esküvőn; egyesek saját szerencséjüktől, mások a többiekétől - ami pedig nem minden esetben van így az efféle szertartásokon.

Este, amikor a vendégsereg már távozott, James Playfair mindkét arcán megcsókolta a nagybátyját.

- Nos, Vincent bácsi? - mondta.

- Nos, James öcsém?

- Meg van elégedve azzal a bájos rakománnyal, melyet a *Delfin* fedélzetén hoztam? - kérdezte Playfair kapitány bátor ifjú nejeire mutatva.

- Meghiszem azt! - felelte a tisztos üzletember. - Háromszázhetvenöt százalékos haszonnal adtam el a gyapotot!

-&-